DRAUGAS
ANTROJI DALIS
Šeštadienis, gruod. 19, 1953

MOKSLAS ★ MENAS LITERATŪRA

DRAUGAS
PART TWO
Saturday, Dec. 19, 1953

VOKIEČIŲ DĖMESYS LIETUVOS ISTORIJAI

Kas daroma Rytprūsių ir mūsų praeities tyrimo srityje?

ZENONAS IVINSKIS, Roma

1. "Veidu į Rytus"

Paskutiniais metais madoje yra atskirų II-jo D. karo vokiečių divizijų sąskrydžiai. Susivažiuoja fronto daliniai, kovos draugai palaiko tarp savęs seną "Kammeradschaft" dvasią, tiekia žinių Raud. Kryžiui ir kitoms įstaigoms apie be žinios dingusius, žuvusius, nelaisvėn pakliuvusius ir t.t. Tokių sąskrydžių rėmuose šįmet rugpiūčio 29 — 30 d. į Goettingeną buvo suplaukę pora dešimtų tūkstančių karo veteranų iš Rytprūsių dalinių. Prie gatvių pasirodė įvairios karinės rodyklės ir fronto dalinių ženklai — skydeliai. Čia matėsi ir dalinių su Kuršių elnio vaizdeliais ar tik jo ragais. Tarp besirenkančių atsitiktinai teko pašnekinti kelis iš tilžiškių ir Nemuno žemupio karių, kurie dar lietuviškai savo tarme dailiai mezgė sakinius, ir tokių turėjo būti ne mažas skaičius.

Pasibičiuliavo vyrai, padainavo, prie orkestrų palapinėse, ar didelėse salėse, drauge alaus nugėrė, su fakelais gatvėmis pražygiavo, atidengė kritusiam kariui įspūdingą paminklą, ir išvažinėjo kas sau. Šventės triukšmas aptilo, miestas nuėmė gatvių papuošalus ir vėliavėles. Liko tik ta proga suorganizuota Rytprūsių paroda. Nebuvo ji labai iškilminga ir didelė, bet joje buvo rūpestingai surankioti įvairūs iš Rytprūsių išgelbėti brangūs dalykėliai, turį muzėjinės vertės. Buvo čia ir specialių žemėlapių.

Senieji prūsai priskirti baltų tautoms, tuo būdu atitaisant iš anno 1939 m. mokyklų vadovėlių klaidas, iš kurių susidarydavo įspūdis, jog mūsų artimieji giminės yra buvę germanai... Jie ten vadinami pruzzi vardu. Žemėlapiai vaizdavo Rytprūsių kolonizaciją 13—14 amž. Toliau neliesta. Buvo čia labai gražus "pilių žemėlapis", vaizduojąs vokiečių ordino statytas pilis Livonijoje (Estijoje, Latvijoje) ir Prūsuose (Rytprūsiuose). Skambiai užrašyta, jog vokiečių riterių ordinas su ne mažiau kaip 200 **pilių garantavo** "savo valstybės egzistenciją ir savo kultūrinius laimėjimus". Lietuvos plotas tuščias... nė vienos ordino pilies. Tik pakraštėlyje kukliai stovi Gerogenburgas (Jurbarkas). Užtat kryžiuočių tvirtovių pilna kitose dviejose Pabaltijo valstybėse.

Dabar yra pasidarę vėl aktualu kalbėti apie ordino, t.y. apie vokiečių kultūros plitimą į rytus, pagal tai, kaip išsiplėtė degintų plytų bažnyčių ir pilių statybos (Backsteinkunst). Ton statybos sferon, žinoma, įtraukiama ir Lietuva. Degintų plytų statybas išplėtė vokiečių ordinas. Tad dr. Nadolny **mokykloms** gaminamų atlasų žemėlapiuose tai stengiamasi vaizdingai parodyti spalvomis, kiek toli yra siekusi vokiečių kultūrinė įtaka į rytus. Kita aiški rodyklė vokiečių kultūrinės įtakos esąs Magdeburgo teisės (miestų savivaldybė pagal Magdeburgo miesto teisę), išplitimo plotas. Į tą plotą įtraukiamas Gardinas, Kaunas, Vilnius ir einama dar toliau į rytus. Dar vienas žemėlapis parodo, kur buvo vokiečių prekybinės miestų organizacijos (Hanzos) pirklių kontoros, jų filialės ir t.t. O jų būta Lenkijoj (Krokuva), Lietuvoje (Kaune, Polocke)... Visa tai rodo, jog vokiečiai ir toliau vėl turi noro savo visus pėdsakus Pabaltijy ir apskritai rytų Europoje rūpestingai konservuoti ir palaikyti juos **jaunuomenėj,** pradedant nuo mokyklos. Čia prisideda dar ir toji aplinkybė, kad jiems nuolat reikia atremti satelitinės Lenkijos skribentų išvedžiojimus apie Stettino, Pamario ir Silezijos praeitį.

2. Ką Rytprūsiai reiškė ir kuo jie virto

Goettingeno parodoje buvo vaizdžiai išryškinta Rytprūsių vaidmuo Vokietijos ūkyje. Pvz. vienas žemėlapis rodė, kad iš Rytprūsių prieš II-rą D. karą kasmet buvo išvežama 30,000 arklių, 530,000 kiaulių ir paršiukų, 208,000 karvių ir veršių. Rytprūsių vienos karvės produkcija metinė siekusi (vidurkis) — 3,148 klgr., kai kitur Vokietijoje viena karvė davusi tik — 2,529 klgr. pieno.

Lenkų valdomoje Rytprūsių dalyje dabar esą 558,990 gyventojų, ir iš jų tik 55,000 vokiečių. Visai apleistų ūkių esą 1,500. O kituose ūkiuose ir miesteliuose kolonizuoti **Vilniaus** srities lenkai, toliau lenkai iš Ukrainos, Rzeszowo, Liublino ir Varšuvos. Kraštas esąs labai kritęs ūkiškai, o kultūriškai "tyrlaukis" (Oede). Dar blogiau sovietinėje Rytprūsių dalyje. Ten ištisi plotai paversti dykuma, stepėmis (Versteppung). Čia kolonizuotos tautos iš tolimų Sovietų Rusijos žemių — turkmenai, mongolai, Krymo totoriai. Čia skaičių nebėra. Klaipėdos kraštas lojaliai atskirtas, ir nieko apie jį nepasakyta.

Netektųjų Rytprūsių skausmas kreipia to krašto išblokštųjų žvilgsnį, žinoma, į prarastus laukus. Rytprūsių ir apskritai rytų Vokietijos žemių likimas (po sovietų okupacija ir lenkų valdžia Oderio — Neisės ribose) kreipia žvilgsnį ir mokslo žmonių, tuo būdu versdamas juos dar labiau rytais susidomėti.

3. Rytų Europos santykiams ir jų praeičiai tirti institucijos

Goettingenas — tas 7-nių Nobelio laureatų miestas nuo seno garsus un-tu, yra pagrindinis punktas, kur telkiasi įvairios vokiečių rytų organizacijos, kur labiausiai rodomas susidomėjimas ir Lietuvos praeičiai, nes Goettingeno un-tas formaliai yra perėmęs Karaliaučiaus unto tradicijas. Čia įsikūrė registracijos punktas vokiečių rytų un-tų profesoriams. Čia stipriai susiorganizavo "Goettingeno darbo ratelis" (Goettinger Arbeitskreis). Jis išvystė platų, įvairiomis rytų Europos kalbomis (ypač lenkų ir čekų) einančių knygų ir žurnalų perteikimą vokiečiams. Yra suorganizuotas didelis biuras su kvalifikuotais vertėjais, ir jie nuolat leidžia vokiškas santraukas, ar ištisus vertimus vokiečiams įdomių knygų, straipsniu. Čia patenka dažnai ir lietuviškos apžvalgos. Tas darbo ratelis, savo gausioje raštų serijoje išleido ir dr. H. Hellmanno knygutę apie Lietuvos vokiečius (1952), kurioje kaikas šaukiasi būtino atitaisymo. Goettingene yra dar Kanto bičiuliu draugija, ką tik įsikūrė naujas institutas Rytprūsių praeičiai ir t.t. Čia gyvena pagaliau eilė Rytprūsių ir Lietuvos praeitį studijavusių ir daug iš tos srities rašiusių profesorių ir daktarų: Mortensenas (su savo žmona, iškėlusia lietuvių kolonizacijos teoriją), tilžiškis W. Hubatschas, išleidęs neseniai 4 tomus ordino archyvo regestų; yra čia ir jauno prie augliaus.

Pats svarbiausias dalykas Goettingene yra **Karaliaučiaus** archyvas. Kokia yra jo reikšmė šiandien ir Lietuvos istorijos mokslui ir kas jame mums ten įdomaus randama, esu plačiau atskirai parašęs "Aidams". Karaliaučiaus archyvo taip vertinga medžiaga, sakytume lyg kokiu moksliniu "skydu", dabar naudojasi daug tyrinėtojų. Iš tos medžiagos rašomos ne tik studijos, bet ir eilė disertacijų. Už dviejų metų Karaliaučiaus miestas švęs 7-nių amžių (1255—1955) sukaktį. Dr. W. Gause, buvęs Karaliaučiaus miesto bibliotekos ir archyvo direktorius, jau dulkina čia to archyvo foliantus, rašo Karaliaučiaus miesto istoriją garsiai sukakčiai, kuri iškilmingai bus atžymėta. Dr. Gause drauge su veikliu Goettingeno (Karaliaučiaus) archyvo direktoriumi dr. K. Forstreuteriu (tilžiškis), kuris lietuviui čia yra labai paslaugus, ruošia antrą tomą Rytprūsių žymesnybių biografijų, įvardintą "Altpreussische Biographie" (II tomas išėjo 1941-44). Žymusis Rytprūsių istorijos bibliografas E. Wermke užbaigė nuo 1933 metų Rytprūsių istorijos bibliografijos papildymus. Jie tuoj pasirodys. Mums svarbu, kad tuose dviejų dešimtmečių papildymuose yra apimti ir Pabaltijo kraštai. Pradinė Wermkės bibliografija buvo išėjusi 1933.

4. Kaikurie vokiečių nauji darbai apie Lietuvą

Šios skiltys neleidžia nei plačiau apžvelgti visų leidinių, nei iškelti daugiau faktų, rodančių vokiečių istorikų ir šiaip kitų tyrinėtojų ypatingą dėmesį rytams. Tiesa, čia laukiama ir nuolat raginama, kad patys lietuviai parašytų **vokiškai** pirmą Lietuvos istoriją, kurios labai pasigendąma. Lietuvio paskaitos iš istorijos srities mielai daug kur klausomos. Norima, kad patys lietuviai išdėstytų ir savo istorinius požiūrius, žiūrint iš **savo krašto.** Šituose rėmuose reikia suprasti ir Baltijos instituto veikimą, kur trijų tautų įvairių sričių specialistai turi galimybės tirti Pabaltijo istoriją, geografiją, etnografiją ir t.t.

Patys vokiečiai šitoje srityje savo institucijose jau rodo, ką jie sugeba. Marburge atsikūręs Rygoje veikęs Herderio institutas nuo 1952 m. pradžios leidžia imponuojantį (tipografiškai) žurnalą "Zeitschrift fuer Ostforschung", kurio per metus pasirodo 4 sąsiuviniai po 160 psl. su plačia bibliografija visiems rytams, neišskiriant ir Lietuvos. 1953 m. Nr. 1 yra Freiburgo i. Brg. docento dr. M. Hellmanno studijėlė (40 psl.) apie lietuvių tautinį judėjimą (19—20 amž.), o 3-me nr. dr. K. Forstreuteris rašo (23 p.) apie lietuvių statistikas (gyventojų) Rytprūsiuose. Atskiru straipsneliu mūsų klausimais yra ir daugiau.

Į Goettingeną atgabentam Karaliaučiaus archyvui dabar rodomas tikrai didelis dėmesys. Prie vienintelio didelio stalo čia susėda seni Rytprūsių tyrinėtojai — profesoriai ir studentai, gave uždavinį rašyti disertacijas iš archyvalijų. Vokiečių ordinas, kurio visas archyvas čia yra ištisai, vėl yra mėgstama tema. Apie paskutinį ex-magistrą, t. y. hercogą Albrechtą ir jo dvaro kultūrą šią vasarą pasirodė labai fundamentali studija: Peter Gerrit Thielen (Die Kultur am Hofe Herzog Albrechts von Preussen (1525-68), 256 p., 1953). Čia neužmirštamas ir Mažvydas su Kulviečiu ir Rapolioniu.

Netekę savo tėvynės tremtiniai — pabėgėliai, kaip ir mūsų daugelis, liūdnos dabarties akivaizdoje guodžiasi senais stalo rais archyvų tomais, su dideliu entuziazmu ir meile varto pradingusių šimtmečių aktus, studijuoja laiškų dėžes, fotografuoja, daro nuorašus. Tik lietuvių čia, kurių istorijai medžiagos čia gali rieškučiomis semti, niekas iki šiol neužklysta... Reikia bijoti, jog iš savo perdėm nuogos kasdieninės ir trumpos politikos (gal tiksliau tik įsibėgėjusio politikavimo!) vieną dieną staiga būsime pabudinti, ir tada stovėsime su tuščiomis rankomis, be jokio antidotum... be rimto kraičio savo ateičiai, nes kol kas iš didelių projektų studijos, lyg iš kokio užburto rato, jau eilė metų kaip neišeinama.

Ar po šito mokslinio vokiečių susidomėjimo ir jų įkarščio seks kada politiniai žygiai? Rytprūsių parodoje buvo gražiai išrašytas ministerio Jokūbo Kaiserio posakis: "Ne su kulkosvaidžiais ir atominėmis bombomis, bet su teisės ginklais atgausime mes rytus!" Kokius teisės ginklus ruošiame mes visos Lietuvos išlaisvinimui ir ką esame iki šiol nukalę per eilę metų...

B. Brazdžionis

Žolė

Tartum dulkę vėjai nunešė nuo sostų
Garbę viešpačių pasaulio išdidžių,
Po dienų, mirtim paženklintų, skaudžių
Aš viena likau ant sosto jų papuošti,
Aš viena likau — žolė.

Ir tenai, kur Nerono stovėjo koja,
Ir tenai, kur Hanibalo grūmėsi pulkai,
Aš viena dabar silpna, menka žaliuoju,
Bet manęs čia nesumindo net vaikai,
Nors esu menka žolė.

Ir tenai, kur mirė Afroditė,
Nemirtinga meilės mūza išdidi —
Parnase, Eladoj, ar žmogaus širdy,
Aš viena likau, it žingsniai jos suvytę,
Aš viena — žolė.

Ir tenai, kur Koliziejuj nekaltųjų
Kankinių krikščionių kraujas liejos, ten,
Kur nei liūtų nebeliko ir nei tų jau,
Kur išvesdavo juos pokylio ratan,
Telikau tik aš — žolė.

Ir tenai, kur kovės Maltos ir Harbūro
Šaunūs didvyriai už garbę jų tautų,
Prie granatų sudraskyto šalto mūro
Garbei kritusių garbingai tų ir tų
Augu aš viena — žolė.

Tartum pragaras būt siautęs Hirošimą,
Rodės, amžiais čia gyvybės nebebus,
O pro mirtį, pro lavonus, pro grabus
Vėlei žmogui aš nešu užsimiršimą,
Aš, naujos gyvybės auganti žolė.

Dangaus paguoda

Aš tikiu — dangaus paguoda
Raudančion žmogaus širdin ateis
Po šaltuoju gruodžio gruodu
Ir po vasaros vidurnakčio skliautais.

Aš tikiu ne kaukių baliaus diplomatų,
Ne valdovų šio pasaulio parašais —
Aš tikiu sunkiųjų metų
Dievo žodžiais — pranašais.

Aš tikiu — ne veltui vargo žemėj plūsta
Skausmas rykšte ugnine —
Aš tikiu dangaus galybių siųsta
Sielai kenčiančiai išganymo žinia.

Ir ji bus balta kaip Užgimimo snaigė
Vidury mirties žiemos,
Ir ji bus Prisikėlimo varpas tam, kurs taigoj
Meilės maldoje rymos.

Ir ji bus karšta pietų padangės saulė,
Ir sutirps joje, kaip vaškas, vergo pančių geležis,
Ir po nuodėme numirusiam pasauly
Dievo dienos žemiškais žiedais pražys.

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Arch. Jonas Kovalskis,** Lietuviškų Studijų institute kalbėdamas apie architektūros problemas, peržvelgė Lietuvos kaimo ir miestų arba monumentaliosios architektūros kelius. Kaimo architektūra savo programoje turėjo ūkio trobesių parūpinimą, bažnyčias. Architektūrinės priemonės — medžiaga — čia buvo, ypač senovėje, medis, todėl daug ką laikas sunaikino ir mes nedaug ką težinome kas dėjosi šioje šakoje XIII ir XIV šimtm. Iš tų laikų mums mažai težinomos ir pasireiškusios įtakos bei formos. Jos žymiau reiškiasi XVII ir XIII šimtmetyje, kai buvo statomi vienuolynai, bažnyčios vėlybojo renesanso stiliuje, kurs daugiau žinomas baroko vardu. Meisteriai buvo kviečiami iš užsienio, šiems talkino ir vietiniai; jie prisižiūrėję, grįžę į kaimą, turimas turtingas formas pritaikydavo mažesnei statybai.

Miestuose architektūrinė įtaka iš svetur buvo labiau jaučiama. Seniausi užsilikę architektūriniai paminklai yra gotikos stiliaus, kaip Trakų pilis, Zapyškio bažnyčia, tačiau mūsų gotika skiriasi nuo vokiečių ar italų gotikos. Turtingiausiai Lietuvoje atstovaujamas barokas. Tai tipingas lietuvių statyboje priimtas stilius. Mūsų barokiniai pastatai yra plytų, italų bei prancūzų baroke vartotas akmuo ir ši medžiaga duoda daugiau galimybių pasireikšti niuansams, šešėliams, mūsų gi pvz. karnyzai yra kuklesni, lėkštesni.

Ko toliau siekti musų architektūroje? Pas mus linkstama į liaudies stilių. Kaimo statyboje jis yra priimtinas ir globotinas, bet miesto statyboje tenka įvesti daugiau pasaulio laimėjimų. Mūsų kaimo statyba turi elementų, kurie gal nebuvo reikiamai įvertinti. Pvz. neseniai vokiečių buvo paskelbta studija apie šiaudinį stogą, kurs išgirtas kaip turįs visas geriausias savybes: neįkaista, natūrali izoliacija, tik yra pavojus gaisro, bet nuo to galima apsisaugoti atitinkamai impregnuojant. Tačiau liaudies statyba mums neduoda daugiaugščio pastato pavyzdžių; teatrų, įstaigų ir kitoje miesto statyboje neturime atsilikti nuo pasaulio. Turime pasitikėti savo pajėgumu: jei mūsų protėviai sukūrė gražias architektūrines formas, ir mes galėsime. Nereikia nusistovėti, o vis tobulėti. Kad ir būtų skirtingumų kaimo ir miesto architektūrose, vistiek visur reikia panaudoti moderniuosius technikos patogumus ir laimėjimus.

Po paskaitos buvo diskusijos. Kun. V. Bagdanavičius paklausė paskaitininką, ar be vokiečių įtakos, mūsų pilių statyboje nejuntama ir prancūzų įtaka, besireiškianti skirtingu pastatų sugrupavimu. Arch. Kovalskis pažymėjo, kad pilių statyboje, kur reiškiasi svetima įtaka, ji beveik išimtinai atėjusi iš vokiečių. Kun. dr. J. Prunskis paklausė, ką architektas manytų apie medžio statyboje liaudies vartotų formų perkėlimą į mūro statybą. Antra, miesto statybai perimdami užsienio architektūrines formas — kuo mes būsime lietuviški, jei nepanaudosime kaimo architektūroje išaugusių formų? Arch. Kovalskis pažymėjo, kad kiekviena statybos medžiaga daugiau surišta su jai artimesnėmis formomis, bet nėra negalima kaikurias medžio statybos formas panaudoti mūro architektūroje. Taipgi paskaitininkas pabrėžė reikalą gerbti kaimo architektūrinius laimėjimus, nepaneigdamas kaikurių galimybių juos panaudoti miesto architektūroje, bet čia jiems nerasdamas plačios dirvos.

● **Jono Kario** veikalas "Nepriklausomos Lietuvos pinigai" jau pasiekė spaudos lentynas. Gerame popieriuje išleidstas, gausiai iliustruotas, turi 255 puslapius. Spalvotai viršelio iliustracijai panaudota Lietuvos pinigų ornamentai. Autorius yra Vytauto Didžiojo universitete studijas baigęs skonomistas, finansų ministerijoje buvęs vertybių ženklų gaminimo įstaigos vedėju, suorganizavęs Lietuvos monetų kalyklą ir jai vadovavęs iki II Pasaulinio karo. Jau nuo seniau tyrinėjo Lietuvos pinigus ir savo sukauptas žinias dabar perduoda šioje knygoje. Knyga pradedama informacijomis apie Lietuvoje kursavusius Rusijos caro rublius ir Vokietijos reicho markes, ostrublius, ostmarkes, įvairius pašalinius atsiskaitymo ženklus kaip kerenkos ir t. p. Toliau apžvelgiama laikinoji nepriklausomos (rubliai, markės), auksinų įve- Lietuvos valiuta — ostpinigiai dimas, pagaliau — sava lietuviška valiuta. Cituojami atitinkami įstatymai, paduodamos statistinės lentelės, aprašomi savi laikinieji ir nuolatiniai banknotai, monetos, pateikiamos žinios apie jų padengimą ir apyvartą. Pabaigoje—apie naują osvietinę valiutą Lietuvoje, duodama palyginamoji uždarbiu ir kainu lentelė nepriklausomoje Lietuvoje ir dabar, okupuotoje. Gale — gana išsami, dešimties puslapių santrauka anglų kalba. Veikalas vietomis taip iliustruotas banknotų paveikslais, kad sklaidai jį kaip albumą. Tai vertingas šaltinis mūsų su nepriklausomybės finansų ir numuzmatikos istorijai.

● **Bern. Brazdžionio** eilėraščių knyga "Didžioji Kryžkelė" jau surinkta ir spausdinama. Ji bus išleista Naujiems Metams. Čia dedami eilėraščiai "Žolė" ir "Dangaus paguoda" yra paimti iš šio naujojo rinkinio.

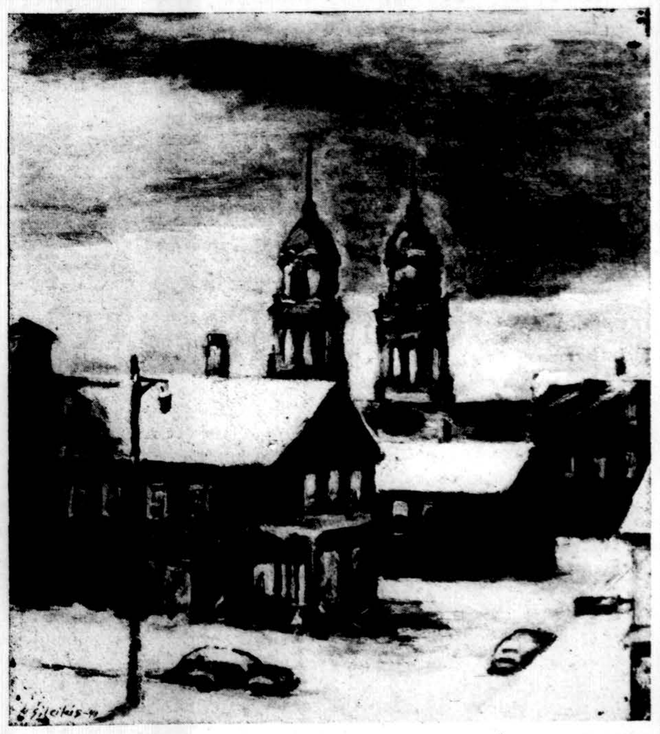

Mikas Šileikis — Žiema

Šį paveikslą dailininkas padovanojo lituanistikos kambariui Šv. Antano parapijos mokykloje. Paveikslas išstatytas dabar vykstančioje liet. dailininkų parodoje Lietuvių auditorijoje.

Dail. M. Šileikis šiemet švenčia 60 m. amžiaus sukaktį. Yra kilęs iš Leminėlio vienk., Degučių v., Zarasų apskr. Jau 40 m. kaip gyvena JAV-se. Čia 1923 m. baigė tapybos studijas Meno institute. Studijavo grafiką ir tapybą. Dalyvavo parodoje Chicagoje, Bostone, Clevelande, Indianapoly, Muncie, Ind., Milwaukee, Peorijoje ir kt. Gavo premijas — Chicagos Meno institute 1925 m.; už "Šeimininkę" 1933 m., už "Siuvėją" — 1936 m. ir už kitus tapybos darbus. Yra iliustravęs P. Orintaitės "Šulinys sodyboje", padaręs viršelį J. Švaisto "Petrui Širvokui" ir iliustravęs kitas knygas. Priklauso All-Illinois Society of Arts.

Vitalis Žukauskas--menininkas

Dr. P. ČELIEŠIUS Indiana Harbor, Ind.

Neturėjau laimės dažniau matyti Vitalį Žukauską besireiškiantį scenoje, kaip menininką. Tik porą kartų. Pirmą kart — praeitą žiemą Chicagoje Lietuvių auditorijoje ir antrą kartą šių metų lapkričio 22 d. Indiana Harbor, Ind., lietuvių parapijos salėje.

Pirmą kartą buvo sunku vertinti jo meninį pajėgumą, nes "įsilinksminusi" publika bandė improvizuoti prie kiekvieno staliuko savitą programą. Tuo laiku Vitalio atsiradimas scenoje atrodė bereikalingas pašaliečio įsibrovimas į jaukų šeimos pobūvį, vaidybinis gi menas gali būti realizuojamas dviejų faktorių: aktoriaus ir publikos sąveikoje. Aktorius yra autoriaus išgyventos realybės atkūrėjas publikos sieloje. Jis be publikos yra lyg neužgimęs kūdikis, apie kurio būsimą gyvenimą yra dar per anksti spręsti.

Visai kitą įspūdį padarė Vitalis Žukauskas harboriečių lietuvių tarpe. Nors publika ir ne pripildė sausakimšai salės, kaip minėtoje Auditorijoje, tačiau ji buvo atvira menininko veikimui. Čia Vitalis Žukauskas pasireiškė kaip menininkas pilna to žodžio prasme. Jis pats programos turinį sukūrė ir jis pats jį pertiekė publikai dar kartą išgyventi tai, ką jis kurdamas buvo įsijautęs. Dėl to ir reikėtų jį vertinti dvejopu požiūriu: kaip sukurtos programos **autorių** ir kaip duotos programos **aktorių.**

V. Žukauskas autorius

Iš jo kūrybos scenoje patiektų dalykų nėra lengva spręsti apie autoriaus kūrybinį pajėgumą, nes jis metėsi ne į kūrybinį intensyvumą, bet į populiarumą. Jis ėmė mūsų dienų hic et nunc aktualijas, jas taip labai supopuliarino, kad galėtų suprasti net ir silpnai lietuvių kalbą vartojąs lietuvis. Dėl to jo kūryba nepakyla čia augščiau rimuotų kupletų nei prašoka eiliuotų būdu atpasakotos prozos. Lietuvių kalba, populiarumo dėlei, yra tyčiomis išmarginta amerikoniškais barbarizmais. Kadangi autorius są moningai dėl minėto tikslo vengia rodyti savo kūrybinį intensyvumą, todėl apie jį kaip kūrėją geriau nespręsime, kad nesuklystume.

V. Žukauskas aktorius

Kas kita yra kalbėti apie V. Žukauską kaip aktorių. Tiesiog yra malonu konstatuoti, kad jis, palyginti maža ir neoriginališkų bruožų figūra, pajėgia taip greitai publiką apvaldyti, ją sujdominti, užburti ir vesti savo jausmų pasaulin iki nuasmeninimo. Dar kaikurie pradžioje bandė jam spirtis, nepasiduodami bendro juoko sugestijai, bandė kontroliuoti savo jausmus ir kritiškai reaguoti į autoriaus reiškiamą turinį. Tačiau vis laipsniškai stiprėjanti aktoriaus meninė vaidybos forma taip paveikė visus, kad po keliolikos minučių tapome masės individais ir, kaip užhipnotizuoti, leidomės aktoriui vesti į emocinio pasaulio kelius ir kryžkelius. Greitai pamiršome save ir leidomės triukšmingan juokan iki ašarų. Juokėmės ir dar norėjome juoktis. Gyvenome kartu su aktoriumi ir jame.

Akt. VITALIS ŽUKAUSKAS

V. Žukauskas menininkas

V. Žukauskas savo meninį pajėgumą vaizdžiai įrodo net paprasčiausio turinio liaudies dainelę pertiekdamas publikai. Jis kelėtą kartų kartoja tą pačią liaudies dainelę mažindamas jos turinį, bet stiprindamas meninę reiškimo formą. Pirmą kartą padainuoja įprastine melodija vieną dainelės posmą. Dar čia nieko ypatingo. Toliau mažinda mas kartojamo dainos posmo turinį ir melodiją sukelia girtėjančio žmogaus įspūdį, bet tokioj formoj, kad klausytoją vei kia jaukiai ir sujdomina. Pagaliau, kartodamas tą patį posmą visai jį nužodina ir numelodina, tačiau publikoj sukelia to kį stiprų ir patrauklų pergyvenimą, kad ji tiesiog alpsta iš juoko. Nors girtėjančio žmogaus girtumo pavaizdavimas ir nėra dėkingas meniškam pertiekimui, tačiau aktorius kaip magikas užburia publiką, nuteikia ją malonia kryptimi ir sukelia vien estetinius jausmus. V. Žukauskas gali imti ir labai nedėkingas menui gyvenimo situacijas ir jas pertiekti publikai tokioj stiprioj meniškoj formoj, laimėdamas jos simpatijas ir sukeldamas pasigėrėjimo ten, kur kitas, jo vieton dėtas, sukeltų publikoj pasibjaurėjimo, širdies kartėlio ir pykčio. Tai yra aktoriaus, kaip menininko, intensyvumo žymė. kitaip tariant, tai yra jo meninis gylis.

Meniškai stipriai reiškiasi ne vien V. Žukauskas, bet ir keletas kitų mūsų senesnės ir jaunesnės kartos menininkų. Tačiau pastariesiems daugumoj trūksta meninės aktoriaus ampli tudės arba sugebėjimo plačiau reikštis. Jie ribojasi tam tikro tipo rolėmis. Kiton vieton dėtas — jau nebe aktorius, bet pasigailėjimo vertas scenon įsibrovėlis. Tuo tarpu V. Žukauskas gali reikštis labai plačiai. Jo aktoriaus skalė, prasidėjusi paprasto reporterio role, pereina įvairius vyrų charakterius bei tipus, gražiai imituoja moterų sentimentus, dainininkus, instrumentus ir net gamtos balsus. Jis subtyliai pertiekia įsimylėjusiųjų švelnučius pakalbius, arogantų storžieviškumą. Jis nu kelia klausytoją į įvairias šeimos gyvenimo situacijas, politines apystovas, visuomenės vei kėjų tipiškus atvejus. Jis puikiai atkuria to paties asmens, pagal įvairuojančias gyvenimo situacijas, įvairias nuotaikas. Jis vienas pajėgus duoti ilgą, įdomią programą. Džiugų yra mums, lietuviams, turėti savo tarpe jauną, ryžtingą ir talentingą sceninės vaidybos menininką.

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Pranas Razminas,** kalbėdamas Lietuviškų Studijų institute apie lietuviškąją dramą, pirmiausiai padarė trumpą apžvalgą visų lietuviškų dramaturgų ir jų kūrinių Vilkutaičio "Amerika Pirty" pradedant ir paskutiniais kūriniais baigiant. Tarp kitų buvo apžvelgta Vaičiūno, Maironio, Sruogos, Petrulio, Alanto, Griciaus, Inčiūros, Rūko, Grušo, Griniaus, Jankaus, Būdavo, Paknio, Vaitkaus, Šeiniaus ir Krėvės dramiiniai kūriniai. Kalbėtojas pastebėjo, kad daugelis liet. dramų neturėjo pasisekimo dėl perdidelio lyrinio charakterio ir pastatymo sunkumų. Tačiau į sceniškumo reikalavimą Razminas nenorėtų žiūrėti kaip į vienintelį reikalavimą dramai. Dramos yra reikšmingos ne tik pastatytos scenoje, bet ir paskaitytos. Prelegentas sutinka, kad Sruogos dramos yra vertingi kūriniai, tačiau joms kenkia perdidelis grobstymasis vulgaraus žodžio efektų. Jis yra geros nuomonės apie Putino dramas, ypač: "Žiedas ir moteris" ir "Nuvainikuotoji vaidelutė". Jis mano, kad jo "Valdovas" taip pat dar nėra paseneš. Vaičiūno dramos yra labai sceningos, atlikusios labai gerą vaidmenį tau tiniame auklėjime, bet literatiškai mažai vertingos.

Dramaturgo kūrybą R. laiko augštos rūšies kūryba. Į ją negalima žiūrėti kaip į atvangą, į kurią pereina poetai, kai išsenka įkvėpimas. Prelegentas pasigedo lietuviškoje dramoje gilesnio kopimo į šeimos idealus. Jis pritaria toms pažiūroms, kurios sako, kad mūsų drama buvo didelėje įvairių ekscentrinių svetimų idėjų įtakoje.

● **Antanas Poskočimas,** gyvenąs Chicagoje, iki šiol sukūręs visą eilę puošnių medžio drožinių lietuviškame liaudies stiliuje, neseniai drobėje ypatingai dailiai išrašė Šv. Vardo pasižadėjimų tekstą, duodamas lietuviškų kryžių foną ir tautinius ornamentus atlikdamas lietuviš komis spalvomis. Įrėmintą jo kūrinį numatoma laikyti naujosios šv. Jurgio klebonijos susirinkimų salėje.

● **Kultūros tarybos,** veikiančios prie Lietuvių bendruomenės Chicagoje, prezidiuman išrinkti prof. A. Varnas, A. Rūkas, A. Nakas, D. Velička, V. Kasniūnas. Paskutiniame Kultūros tarybos pilnaties posėdyje svarstyti teatro, spaudos rei kalai ir nusistatyta organizuoti platesnį spaudos laisvės atgavimo sukakties minėjimą.

Dr. Vytautas Avižonis, M.D.
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
30 E. 60th St. New York City
Telef. Muray Hill 8-8677
VALANDOS: Susitarus — ketv. ir šešt. nuo 5 iki 8 v. v.
12 Shore Lane, Bay Shore, L. I.
Telef. Bay Shore 7-3710
Susitarus — pirm., antr., treč. ir penkt. visą dieną, šešt. tik iš ryto.

DR. JUZĖ AGLINSKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Vaikų ir Moterų Ligos
5159 South Damen Avenue
Medicine and Surgery Building
Pirmad., trečiad. 10—4; antrad. ir penktad. 10—1 p.p. ir nuo 6—9 v.v.
Šeštadieniais 10—12 val. pietų
Ofiso tel. — PR 6-7800
Namų tel. — TR 4-1765

DR. POLA S. ŽUSKA, Dentist
Praneša raštinės atidarymą bendrai dantų taisymo praktikai
1121 GREENLEAF AVE. WILMETTE, ILL.
Telef. Wilmette 6510

ŠLIŽIKUS, TORTUS, PYRAGAIČIUS, LIETUVIŠKĄ DUONĄ
ir įvairius kepsnius kepa iš tremties atvykęs patyręs Lietuvoje kepėjas—specialistas ALEKSAS GAIDJURGIS
STAR BAKERY
738 West 31st Street **Telef.: CAlumet 5-2173**
(Tik pusė bloko į rytus nuo Halsted Street)
PRIIMAMI ĮVAIRŪS SPECIALŪS UŽSAKYMAI

Taupyk Tvirčiausioj Amerikos Įstaigoj
STANDARD FEDERAL turtas virš $41,000,000,00
Atsargos Fondas virš $3,250,000.00
●
STANDARD FEDERAL yra Federal Savings and Loan Insurance Corp. ir Federal Home Loan Bank System narys
●
Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.
Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.
Trečiadieniais visai neatidaroma.
JUSTIN MACKIEWICH, President and Manager

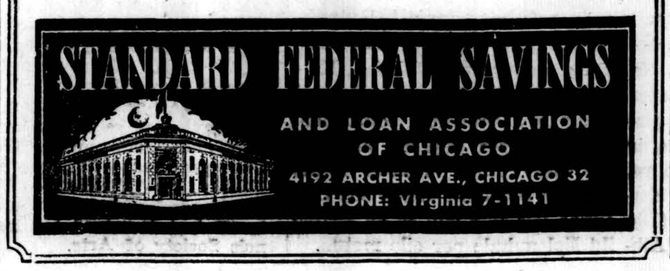

UŽEIKITE KIEKVIENĄ ALGOS DIENĄ!
Tiktai tie tikrai laimi taupymo programoje, kurie reguliariai pas mus ateina ir pasideda sutaupas savo apdraustose sąskaitose. Jūs taip pat laimėsite atidarydami taupymo sąskaitą ir taupydami reguliariai. Pabandykite tai tuojau. 3 procentai mokami nuo mėnesio 1 dienos už tas sutaupas, kurios į naujas ar jau turimas sąskaitas įnešamos ligi mėnesio 10 dienos.
UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
1800 So. Halsted Street Chicago 8, Ill.
Telefonas: HAymarket 1-2028
VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir penktadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštad. nuo 9 val. ryto iki 3 val. po pietų.

Tel. ofiso HE. 4-6699, rez. PR. 6-7333
DR. ANTANAS ALEKNA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1957 W. Garfield Blvd.
VAL: 1—4 ir 6—9
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. p. p.
išskyrus ketvirtad. ir sekmad.

Telef. ofiso LAfayette 3-6048
Rez. FRontier 6-0814
DR. VL. BLAŽYS
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
4701 South Damen Avenue
(Kampas 47-tos ir Damen Ave.)
Val. Kasdien nuo 6-9 val. vak.
Šeštadieniais 2-4 val. vak.
Kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso VI. 7-6583, rez. RE. 7-7868
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West Cermak Road
VAL.: 1—3 popiet ir 7—8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Šeštad. tik nuo 1—3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE

Tel. Buto GRaceland 2-9203
2336 West Chicago Avenue
DR. JUOZAS BARTKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
NORTHWEST MEDICAL CENTER
Tel. ARmitage 6-0161
Val. 1—3, 7—9 p.p. pirmad., antrad., ketvirtad., penktad.
10 v. ryto — 1 v. p.p. trečiad.
12 — 4 v. p.p. šeštad.

Tel ofiso HE. 4-5849, rez. HE. 4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketvir., penkt. 1-4 ir 7-9
Antr. 1-5, treč. ir šešt. pagal sutarties

Tel. ofiso WA 8-3060, rez. CO 4-1187
DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
10748 So. Michigan Ave.
Val. (išskyrus šeštad ir sekmad.) nuo 1 iki 4 v. p.p.; 7—9 v. vak.
Ligonius priima tik pagal susitarimą.
Rez.: 10838 So. Wabash Avenue

DR. ALINA DOMANSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPEC. REUMATINĖS IR SĄNARIŲ LIGOS
Ligonius priima antradieniais nuo 6:30 iki 8:30. Kitu laiku pagal susitarimą telefonu: CLiffside 4-5654
4038 Archer Ave.

Tel. ofiso VI. 7-0600, rez. VI. 7-7303
DR. BR. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Spec. moterų ligos ir akušerija)
4055 Archer Ave.
Kampas Archer ir California Ave.
VAL.: 2—4 ir 6—9 v. p. p. išskyrus sekmadienius.

Ofiso LAfayette 3-1707. Rezidencijos FIllmore 3-8614 (Maywood, Ill.)
DR. S. GEŠTAUTAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
širdies, vidaus ir vaikų ligos
4055 So. Archer Ave.
(Kampas Archer ir California Ave.)
Valandos nuo 2—4 ir nuo 6—8 po pietų kasdien išskyrus sekmadienius

Ofiso telef. YArds 7-1166
Rezidencijos — STewart 3-4511
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 West 35th Street
(kampas Halsted ir 35-ta gatvė)
VAL. 1—4 ir 6:30—8:30 p. p. kasdien išskyrus trečiadienius. Atidara šeštadieniais 1—4 val.

TELEFONAI:
Ofiso FIllmore 3-2007 BUTO COlumbus 1-6195
DR. K. JABLONSKIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
154 N. Broadway
MELROSE PARK, ILL.
Val. 6:30-9 val. vak., išskyrus sekm.

Ofiso tel. GRovehill 6-4020
Rezidencijos HIltop 5-1560
Dr. Alexander J. Javois
(JOVAIŠAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West Marquette Rd.
Val. 2 — 4 p.p. ir nuo 7—9 v. vak.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel. ofiso PR. 6-3838, rez. RE. 7-9199
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
2500 West 63rd Street
VAL. kasdien nuo 2—4 p. p. ir 7:30 iki 9 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta

GRovehill 6-1595
DR. ALDONA A. JUSKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą išskyrus trečiadienius
2422 West Marquette Rd.

Ofiso ir buto tel. OL. 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1336 So. 49th Ct., Cicero
Kasdien 10—12 ryte ir 5—8 v. vak.
Šeštadieniais 10—2 v. r. ir 4—6 v. v.
Butas 1832 So. 49th Ct.

Telefonas REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
PHYSICIAN and SURGEON
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
3925 West 59th Street
VAL. 2—4 popiet, 6:30—8:30 vak.
Trečiad. pagal sutartį

Tel. ofiso ir buto: OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1435 South 49th Ct., Cicero
Kasdien 1—3 v. ir 6—8 v. vakare.
Šeštadienais 12—2 v. ir 3—5 v. vak.
Butas 1604 So. 49th Avenue

Ofiso telef. LAfayette 3-3210, jei neatsiliepia, šaukite KEdzie 3-2868
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 S. Archer Ave.
VAL. Kasdien popiet nuo 12-2:30 v. Vak. pirm., antr., ketvirt. 6-8:30 v. Trečiadienį tik susitarus

DR. IRENA KURAS
SPEC. KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
7156 So. Western Ave.
(MEDICAL CENTER)
Pirmad., trečiad., penktad. nuo 5-8 v.v. Šeštad. nuo 10 v. r. iki 1 v. p.p.
Ofice telef. REpublic 7-1168
Namu telef. WAlbrook 5-3765

Tel. ofiso YA. 7-5557, rez. RE. 7-4966
DR. FRANK C. KWINN
(KVIEČINSKAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1651 West 47th Street
LIGONIUS PRIIMA: Kasdien nuo 2 val. iki 4 v. popiet. Nuo 7 v. iki 8:30 v. v. išskyrus trečiad. ir šeštad. vak.

DR. ANTANAS LIPSKIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4206 West 26th Street
Val. antrad., ketvirtad. ir šeštad. 7-9. v. aak. Kitu laiku pagal susitarimą.
Tel. Ofis. LA 1-4316; Rez. GU 4-2988

Tel. ofiso GR. 6-5399, PR. 6-4732
DR. A. MACIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West 63rd Street
(kampas 63 ir Artesian)
VAL. 2—4 p. p. ir nuo 6—8 v. vak. Šeštad. nuo 2—4 val. popiet. Trečiad. ir sekmad. uždaryta.

Telefonas PUlman 5-8277
DR. I. E. MAKARAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
10750 South Parnell Ave.
Val. kasdien 2—4 popiet ir 6—8 v. v. išskyrus trečiadienius.

Dr. Edward B. MURASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2750 West 71st Street
(prie California Ave.)
LIGONIUS PRIIMA: kasdien nuo 1 iki 4 ir nuo 7 iki 9 v. v. Šeštad. nuo 2 iki 4 v. Trečiad. pagal susitarimą. Susitarimui skamb. GRo. 6-1321, jei neatsiliepia — VIncennes 6-3900

Ofiso ir buto tel. HEmlock 4-5815
DR. A. NARBUTAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6757 South Western Avenue
Valandos: pirmad., trečiad., ketvirt., penktad 6:30—8:30 v. vak. Antrad. 10—12 val. ryto. Šeštad. 2—4 p. p. Kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. Ofiso LA 3-4949; Buto CE 3-7786
DR. J. A. PAUKŠTYS
DANTISTAS
Priėmimo laikas nuo 10 iki 12; nuo 2 iki 6 val. vak. ir 7iki 9 val. vak.
4253 Archer Avenue
Whipple St. įėjimas

Ofiso telefonas — BIshop 7-2525
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4342 Archer Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL. kasdien nuo 2:00 iki 9:00 val. Trečiad. ir sekmad. tik susitarus

Dr. Antanas Rudokas, O. D.
Tikrina akis; pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
4701 S. Damen Ave., Chicago, Ill.
Šaukite — YA. 7-7381
Priima: vakarais 6 iki 9, šeštad. 10 ryto iki 4; trečiad. ir sekmad. tik susitarus

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: **4255 W. 63rd St.**
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rezid. telef. GRovehill 6-0617
Vaandos: 1—3 p. m. 6—8 p. m.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel. Ofiso CL 4-0253, rez. YA 7-6388
DR. A. Z. ŠAULYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4645 S. Ashland Ave. (kamb. 211)
Pirmad., antr., ketv. ir penkt. 6:30—8:30 val. vakare.
Šeštadieniais 2—4 val. popiet
Rez. 4420 So. Talman Avenue

Tel. ofiso YA. 7-0554, rez. MI 3-2880
DR. CHARLES SEGAL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4740 So. Ashland Avenue
(antras augštas)
OFISO VAL: 10 iki 12 v. ryto; nuo 2 iki 4 v. p.p.; nuo 7 iki 8:30 v. v.

Ofiso tel. TR 4-6000, Rez. RE 7-2780
DR. J. STARKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
653 West 79th Street
Rezid. 7236 So. Rockwell Str.
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 1—4 ir 7—8:30 val. vak.
Trečiad. ir šeštad. 9—12.

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 So. Ashland Ave., Chicago
VAL. nuo 2—4 ir 6—8; trečiad., šeštad. ir sekmad. tik pagal sutartį.
Tel. ofiso YA. 7-4787, rez. PR. 6-1930
Jei neatsilieps viršminėti telefonai, **šaukite MIdway 3-0001**

Perskaitę "Draugą", duokite ji kitiems pasiskaityti.

DR. FL. TALLAT-KELPSA
DR. E. TALLAT-KELPSA
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Marquette Parko ofisas: Fordon Medical Arts Bldg. **2656 W. 63rd St** (kampas Washtenaw ir 63rd). Val. Pirm., penkt. 5—8; antr. ir ketvirt 6—8:30; šešt. 3—5; treč: uždaryta
Telefonas — PRospect 6-8548.
Cicero ofisas: 5002 West 16th St
Val.: pirm., treč., penktad. 6—8:30 antr., ketvirt. 5—8:30; šešt. 11—1
Telef. **TOwnhall 3-0959;** namų telef **ROckwell 2-2387.**
Kitu laiku susitarus.

Tel. ofiso HE. 4-2123, rez. PR. 6-8484
DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
6255 South Western Avenue
VAL. kasdien 2—4 p. p. ir 6—8 vak
Šeštad. 2—4 p. p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta

Tel. ofiso: DAnube 6-1125
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
MOTERŲ LIGŲ GYDYTOJAS
3267 South Halsted Street
Val. 1 iki 4 v. p. p. ir 6—8 v. vak
Šeštadieniais 1—4 v. p. p.

Ofisas ir rezidencija—YArds 7-3521 ir YArds 7-7410
DR. JONAS VALAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4038 So. Archer Ave.
Kasdien nuo 6:30 iki 8:30
Šeštadieniais nuo 4 iki 6.

DR. JUOZAS VIDŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
26 South Cicero Avenue
Val. nuo 6—9 v. v., šeštad. nuo 2—4 val. p. p.
Ofiso telef. AUstin 7-4748
BIshop 2-2670
Namai — 1445 S. 49 Ave.
Tel. OLympic 2-4006

Tel. ofiso VI 2-1581, rez. VI 2-0742
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 W. 31st Str.
Kampas Halsted ir 31-os gatvių
Priėmimo valandos 2—4 p. p. ir 6—8 v. v. Šeštad. 2—4 po pietų.

Tel. ofiso PROspect 6-9400; rez. HEmlock 4-3851
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(Vaškevičiūtė)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6560 So. Western Ave.
Val. kasdien 1—3 p. p. ir nuo 6—8 v. vak. Šešt. 1—4 p. p. Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.

Tel. ofiso PR. 6-6446, rez. HE. 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Rd.
VAL. nuo 2 iki 4 p. p.; 6 iki 8 vak Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel. ofiso CA. 6-0257, rez. PR. 6-6659
DR. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Rezid. 6600 S. Artesian Ave.
VAL. 11 v. r. iki 3 p. p.; 6—9 v. v.

Telefonas OLympic 2-4276
DR. P. ATKOČIUNAS
DANTISTAS
1446 So. 49th Court, Cicero
VAL. antr., ketv. 10-12, 2-6,7-9 p.p penkt. 3—6, 7—9 p. p.
3147 S. Halsted St., Chicago
VAL.: pirm., treč., šešt. 3—8 p p penkt 10—12 ryte

DR. A. P. STULGA
DANTISTAS
2723 West 71st St.
Telefonas GRovehill 6-6785
Priėmimo laikas pagal susitarimą

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel. YArds 7-1829
Pritaiko akinius
Kreivas akis ištaiso
Ofisas ir akinių dirbtuvė
756 West 35th Street
VAL. nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, trečiad. nuo 10—12; šeštad. 10—3 p. p.

DR. J. J. SMETANA, JR.
OPTOMETRISTAS
1801 So. Ashland Avenue
VAL. pirmad., antrad., ketvirtad., penktad. 9:30—12; 1:30—8 v. v. trečiad. uždaryta, šeštad. 9:30 iki 12; 1:30 iki 5 val. vak.
CAnal 6-0523 **Platt Bldg.**

DR. S. VAITUSH, OPT.
Palengvinu akių įtempimą kuris yra priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo ir skaudančių akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliregystę.
Prirenku teisiklingai akinius. Visi egzaminavimai daromi su elektriniais instrumentais rodančiais mažiausias trūkumas. Speciali atyda kreipiama į mok. vaikus
4712 So. Ashland Avenue
YArds 7-1373
Val.: 10:30 - 7 v.v., šeštad. 10:30 - 6 v.v sekm. ir treč. uždara

Skaitykite "Draugą"!

S. Sužiedėlis

-- apie jaunimą, organizacijas ir politiką

Mūsų istorikas, "Darbininko" vyr. redaktorius, mokslininkas ir visuomenininkas prof. Simas Sužiedėlis sulaukė 50 m. amžiaus sukakties. Jo tauri asmenybė yra laimėjusi plačių simpatijų lietuvių tautoje. Sukakties proga pasiuntėme jam keletą klausimų ir čia juos spausdiname. — **Red.**

1. Teko iš šalies nugirsti, kad ateitininkų susirinkimas, kuriame Jums teko pirmą kartą dalyvauti, turėjo nemažos reikšmės Jūsų likimui ir pasiryžimui dirbti ateitininkų organizacijoje?

— Kiekvieno žmogaus likimas yra Dievo rankoje. Bet jei turite galvoje 1920 metų ateitininkų susirinkimą Aušros Vartų bendrabutyje Vilniuje, tai aš norėčiau jį laikyti Apvaizdos suteikta man malone dar pagyventi. To sekmadienio rytą, kiek anksčiau negu paprastai, išėjau į šv. Mikalojaus bažnyčią mišiom ir iš ten į susirinkimą, namo nebeužsukdamas, nors dar buvo laiko. Gyvenau tada Vaikelio Jėzaus prieglaudoje, kuri buvo irgi netoli Aušros Vartų. Susirinkimui vos tik prasidėjus, gavome žinią, kad prieglaudą lenkai jau krato ir prisispyrę manęs klausinėja; gali tuojau apsčioti ir bendrabutį. Išbėgau į miestą ir iki vėlumos braidžiojau paneriais. Vilniuje negalėjau toliau palikti. Gruodžio 8, Nekalto Prasidėjimo šventėje, įsmukes į priekinį traukinį (be bilieto), išvažiavau ne namų kryptimi, mėtydamas pėdas. Ap sukęs didelį lanką ir slaptai per lindęs ties Varėna pro šiaurinę sieną, pasiekiau Kauną. Mane nugriebę, lenkai vargu būtų sveiką paleidę, nes įrodymų apkaltinti turėjo. Kitus suimtuosius, kuriuos tiktai įtarė, po trijų mėnesių paleido.

Su tuo įvykiu yra susijęs ma no pirmasis ateitininkiškas susi rinkimas, bet ne pirma pažintis su pačia organizacija. Ateitininkų siekimus buvau pažinęs dar kaime iš rastų ant dėdės svirno "Ateities" numerių, leistų prie "Draugijos" žurnalo. Jie atitiko mano tikėjimui, kurį man motina buvo giliai į širdį įdėjusi. Gimnazijos suole tikėjimas dar stiprėjo per kapeliono kun. Kristupo Čibiro pamokas. (Praėjusiame kare jis buvo Vilniuje bolševikų bombų užmuštas). Kitų mokytojų pažiūras, kurios su krikščionybe nesutarė, aš jau vertinau kritišku žvilgsniu. Ateitininkai turėjo pagilinti mano pasaulėžiūrą, ir dėl to aš įstojau į šią organizaciją dar Vilniuje besimokyda mas.

2. Kaip Jums atrodo dabartinė ateitininkų veikla tremtyje? Ar ji neskaldo mūsų lietuviškųjų jėgų?

— Reikia pirmiausia žinoti, kas vadinama skaldymu. Aš, pavyzdžiui, nelaikau jokiu skaldymu lietuviškos jaunuomenės organizavimo krikščioniškosios ideologijos pagrindais. Jėgą sudaro ne palaida masė, kad ir vienos tautos, bet apie vieną kilnią ir trauklią idėją sutelkta organizacija. Kam, žinoma, krikščioniškoji idėja nepriimtina, tas gali ir Kristų laikyti skaldytoju, ir pačiu didžiuoju. Jis juk yra aiškiai pasakęs: kas ne su manim, tas prieš mane. Bet tai pasakė ne tam, kad žmones skaldytų, bet kad visus jungtų apie savo Tėvą.

Ateitininkai ko kito nesiekia, kaip tik vienybės su Kristumi, ir visame gyvenime, ne vien bažnyčioje. Jei atskiri nariai savo gyvenimu nuo to siekimo nutolsta, tai vra jų kaltė. Geriau jie padarytų savęs toliau nebevadindami ateitininkais.

Pačios organizacijos tikslai bei uždaviniai visada palieka tie patys, išreikšti labai augštu idealu: "Visa atnaujinti Kris tuje". Aš nežinau, ką galima būtų dėl to prikišti ateitininkiškam jaunimui, kuris sunkiose tremties sąlygose telkiasi po Kristaus vėliava. Man atrodo, kad ji visų lietuvių turėtų būti iškelta prieš komunizmo grėsmę, su kuria grumiamės už savo tautos laisvę. Kuris dar idealas galėtų būti jaunimui augštesnis ir neskaldantis, norėčiau iš savo pusės paklausti?

3. Visus lietuvius, kaip Jums žinoma, sujungia tautybė. Ateitininkai, atrodo, daugiau atsiremia religija. Kaip Jūs į tuos reikalus žiūrite?

— Man tie klausimai nekelia jokios abejonės ir jokio susirūpinimo. Galėčiau tik pageidauti, kad visi lietuviai dar dau giau rūpintųsi tikėjimu. Iš to mūsų tautai nebus nuostolio, o tik daugiau naudos. Juk, rodos, visi norime žmogaus doro, tiesaus, tvirto charakterio. Tikėjimas duoda tam atramą ir Dievas savo malonę, jei tikėjimo tiesų gyvenime nuoširdžiai ir nuosekliai laikomasi.

Katalikų tikėjimo laikydamies, ateitininkai stiprino savo charakterį ir juo remia savo tautiškumą. Be išlaikyto tautiš kumo aš negalėčiau suprasti ateitininkų organizacijos, kuri tautybę ir religiją suima į vieną visumą. Jei kas iš ateitininkų nutaustų, jis turėtų išsijungti ir iš pačios organizacijos. Savo tikėjimui stiprinti galėtų rasti visą eilę nelietuviškų katalikiškų organizacijų, dar la biau sureligintų. Ateitininkai su daro lietuvišką ir katalikišką organizaciją, ir tik tokia tegali save pateisinti.

Šiuo metu ateitininkai ypač pabrėžia reikalą išlaikyti gryną lietuvišką dvasią ir kalbą. Savo metu jie labai stipriai pasisakė prieš rusiškąjį nihilizmą, kuris tada graužėsi po mūsų tautos pagrindais. Dabar pasisako prieš čionykščią svetimą įtaką. Bet su ja grumiantis, būtų didelė nesąmonė kišti tikėjimą į užpakalį vardan bendro darbo ir "šventos vienybės". Nei ben dras darbas, nei vienybė to nereikalauja. Priešingai, kas ir ką besakytų, dengdamasis vienu ar kitu šūkiu, aš nematau nei atskiriems žmonėms, nei tautoms didesnio vienytojo ir augštesnio idealo už Kristų.

4. Ar Jūs esate patenkinti dabartiniu ateitininkų veikimu?

— Pirmiausia aš pats savimi nepatenkintas. Ateitininkų Federacijai vadovauti, mano giliu įsitikinimu, galėjo būti surastas daug judresnis, labiau patyręs ir net laisvesnis ateitininkas sendraugis. Kasdieninės mano pareigos, maži organizacijos ištekliai ir dideli plotai labai kliudo užmegzti ir palaikyti gyvesnius ryšius su atskiromis vietomis. Reikėtų daugiau pavažinėti ir pajudinti, nes yra nemažai snaudulio, ypač tarp vyresniųjų ateitininkų, sen draugių. Tremtis juos užgulė ne lengva gyvenimo našta — tai aišku. Bet taip pat aišku, kad be aukos didesnių dalykų nepa daroma ir kad visada galima rasti bent kiek atliekamo laiko organizacijos reikalams. Kas nei elementariausių nario parei gų neatlieka, tėra tik iš vardo ateitininkas. Tokių yra nemaža. Aš labai norėčiau, kad jie daugiau aktyvumo parodytų, bent kiek sąlygos leidžia.

Jaunimas yra jau daug judresnis, nors ir tremtyje augęs ir ateitininkų dinamikos Lietu voje neišgyvenęs. Studentus ir moksleivius ateitininkus reikia pagirti už gerai organizuotas va saros stovyklas ir studijų dienas. Aš džiaugiuosi jų jaunatvės prasiveržimu, jų polėkiais, jų pastangomis spręsti aktualius šio laiko ir gyvenimo klausimus, jų ryžtumu, nors laiko ir jiems, ypač studentams, nuo studijų ir vasaros darbų nedaug belieka.

Rubikių ežeras

Prof. St. Kolupailos nuotrauka

Taip pat man labai gerą įspūdį padarė Chicagos jaunesnieji ateitininkai, kurių net šimtas iš karto davė įžodį. Šventė buvo įspūdinga, verta triūso ir aukos, skiriamos mūsų ateičiai. Kiek mes tų jaunųjų ištrauksime iš gatvės, iš kinų, iš nelietuviškos aplinkos, tiek ir turėsime. Čia laiko dantys kanda labai aštriai. Mums reikėtų mažiau tupčioti ir svarstyti, kaip tą jaunimą organizuoti, bet imtis paties darbo — paremti jaunųjų norą telktis į būrį, nepamiršti savo gimtosios kalbos, mokytis savo tautos praeities, lavintis ir tobulėti.

Aš džiaugiuosi kiekvienu lietuvišku jaunimo sambūriu, kuris to siekia. Darbo užteks visiems, kad tik būtų darbininkų — nuoširdžių ir pasiaukojančių vadovų. Kur jų nestinga, ten ir jaunieji labai gražiai veikia.

5. Kaip vyksta paruošiamieji darbai kongresui ir kokio jis planuojamas pobūdžio?

— Kongresas įvyks Chicagoje kitų metų rudenį — rugsėjo 4 ir 5 d. Vietoje rūpinasi Chicagos ateitininkų sendraugių valdyba su savo pirmininku Ig. Kazlausku. Jie sudaro penkias komisijas; kitos penkios darbą atlieka New Yorke prie Ateitininkų Federacijos vyriausios valdybos.

Norima sutraukti į kongresą kiek galima didesnį ateitininkų skaičių, nes didesnės konferencijos nuo Vokietijos laikų nebuvo. Yra visa eilė organizacinių klausimų, pakitusių sąlygų iškeltų, ir ideologinių, kuriuos teks apsvarstyti. Be to, visos trys sąjungos — sendraugių, studentų ir moksleivių — susirinks į savo metines konferencijas.

Kongresas pirmą kartą ateitininkų istorijoje bus pravestas **Marijos** ženkle ryšium su šventaisiais metais ir Nekalto Prasidėjimo dogmos paskelbimu. Taip pat laukiama, kad kitais metais gali būti paskelbtas šventuoju popiežius Pijus X, ku rį laikome tikruoju ateitininkų pradininku. Jo pirmoji enciklika, pakartojusi šv. Povilo žodžius "Instaurare omnia in Christo", buvo paskatinimu atei tininkams įsikurti. Šiemet mi nėjome tos enciklikos 50 metų sukaktį, kitąmet prisimintume jo pakėlimą į altorių, jei tai įvyktų dar prieš kongresą. Taip pat bus prisiminta spaudos lais vės atgavimo 50 metų sukaktis. Visi tie momentai išryškės iškilmingose pamaldose, posė džiuose, vaišėse, meno vakare. parodoje.

Tomis pat dienomis tie ateitininkai, kurie negalės atvykti į kongresą, visuose miestuose Amerikoje ir už jos sienų surengs savo pamaldas ir iškilmingus posėdžius. Jų programa savo turiniu paseks kongresui nustatytąją. Norima vienu metu visų mintis sutelkti ties tais pačiais klausimais. Ne užilgo bus galima duoti visai konkretus būsimojo kongreso vaizdas.

Tuo tarpu At-kų Federacijos vyriausiąją valdybą, ypač jos generalinį sekretorių kun. V. Dabušį, spaudžia vajaus reikalai. Jis vedamas visom trim sąjungom paremti ir kartu kongreso reikalui. Manau, kad visi ateitininkai tą reikalą gerai supranta ir vajų kiek galėdami parems.

6. Dar vienas klausimas: kaip Jūs žiūrite į ateitininkų ryšį su politika?

— Klausimas yra opus, bet ir gana aiškus. Opus jis dėl to, kad vos tiktai jį pajudini, tuojau ugnis žiebiasi. Tai rodo, kad gyvename perkaitintoje politinėje atmosferoje, nors savo laisvos valstybės dabar ir neturime. Kaitina mus ne tiktai pakitusios gyvenimo sąlygos, bet ir kiaurai politika persisun kęs bolševizmas, kurio dilginimams nejučiomis pasiduodame, kovodami dėl pavergto krašto laisvės. Šioje kovoje bet kurios mūsų partijos ir menkiausias kryptelėjimas kitokio nusistatymo žmogui tuojau pakvimpa savanaudiškumu, kenksmingu bendram darbui. Dėl to šaltai politinį klausimą svarstyti daug kam yra sunku: tuojau nervinasi, šaukia ir kitą kaltina.

Ateitininkai dar iš Nepriklau somos Lietuvos laikų nevieno yra kaltinami partiškumu, ir tas nepagrįstas priekaištas tremtyje kartojamas. Net visai aiškus tautinis, kultūrinis ir pedagoginis ateitininkų darbas ant politikos laktų sodinamas. Nebūtų prasmės čia įtikinėti nenorinčius suprasti, kad ateitininkų organizacija priklauso katalikiškajai akcijai ir su jokia partija nėra susirišusi. Kad par tijos kartais steigia ir turi jaunimo sekcijas, tai jų reikalas. Ateitininkai yra nepartinė organizacija. Tai yra aišku iš jos ideologijos. Kas turi geros va lios, gali pastudijuoti ir įsitikinti.

Aš norėčiau čia priminti tik tai, kas buvo dar 1927 metais Palangos reorganizacinėje konferencijoje formuluota ir ligi šiol nepakeista Ten buvo taip pasakyta: "Ateitininkas, einąs mokslą vidurinėje ir augštesnėje mokykloje, neturi teisės prik lausyti prie jokios partijos. Atei tininkas, turįs brandos liudijimą, gali asmeniškai savo atsakomybe, kaip pilnateisis pilietis, priklausyti prie partijos ir dirbti partijos darbą, tačiau su sąlyga, kad partija, prie kurios jis priklauso, nebūtų priešinga Katalikų Bažnyčiai, lietuvių tau tai ir Lietuvos valstybei".

Principas yra aiškus ir logiškas. Bet kam ir Katalikų Bažnyčia yra partija, arba jis norėtų, kad jaunimui iš viso nieko nebūtų sakoma, jog ir valstybę reikia tvarkyti pagal Dievo įstatymus, tam tasai principas nieko nesako: jis vistiek užsispyręs tvirtins, kad ir toks nusistatymas yra partiškas.

Man yra aišku, katalikai negali neturėti savo nusistatymo ir politiniais klausimais, kurie įsipina į bendrą visuomeninį gyvenimą ir veikimą. Jie jį turi, pritaikytą Katalikų Bažnyčios mokslui, ir jis yra perteikiamas jaunimui, kad į gyvenimą išėjęs pagal jį orientuotųsi ir veiktų. Jei subrendusio ateitininko veikimas, kad ir politinis, nutolsta nuo katalikų tikėjimo ir lietuvių tautos, jis nutolsta ir nuo ateitininkų organizacijos. Jis jau nebegali savęs laikyti jos nariu.

Šiais drumsčiais laikais, kada kiaurai supolitintas komunizmas įvairiais pavidalais sker biasi į visas gyvenimo sritis, subrendęs ateitininkas negali net neutraliai laikytis šalia politinės kovos. Mūsų pavergtojo krašto atžvilgiu tai būtų nusikaltimas. Antra vertus, yra ir toks neutralumas, kurio skraistė tegali prasidengti priimtais įstatymais ir Dievui viešame gyvenime teisių nepalikti. O kiekvieno ateitininko siekimas yra priešingas: stengtis visa atnaujinti Kristuje. Tas idealas apima visą žmogų ir visuose jo pasireiškimuose, taigi ir politinėje veikloje.

PRISTATOME ANGLIS IR PEČIAMS ALIEJŲ — Dideliais ir mažais kiekiais!
MES PERKRAUSTOME JŪSŲ BALDUS SAUGIAI KELETĄ BLOKŲ ARBA KELIAS DEŠIMT MYLIŲ. KREIPKITĖS PAS MUS.
Turįs daug metų patyrimo perkraustymo darbe
STASYS FABIJONAS
2146 So. Hoyne Avenue Tel. VIrginia 7-7097

DIDELIS IŠPARDAVIMAS
PRIEŠ KALĖDAS
AUKSINIŲ DAIKTŲ KRAUTUVĖJ
Su nuolaida nuo 25 iki 50%
JOHN A. KASS
4102 ARCHER AVENUE
(priešais Mozart Street)
Telef. LAFAYETTE 3-8617

Galima nusipirkti, įmokant nedidelę sumą ir atsiimt prieš Kalėdas, įvairius laikrodžius, deimantinius žiedus, apyrankes, kryželius, karolius, rašomas plunksnas ir elektrinius namų apyvokos reikmenis.

DUOKITE PRAKTIŠKIAUSIAS DOVANAS KALĖDOMS
Dėl namų, dėl visos šeimynos džiaugsmo. Taip pat čia rasite tūkstantinį pasirinkimą dėl Tamstų mažųjų: žaislų-toys. **Už prieinamiausias kainas mieste.** Maži rankpinigiai rezervuos dalykus Kalėdų pristatymui. Kviečiame greitai atsilankyti į šią
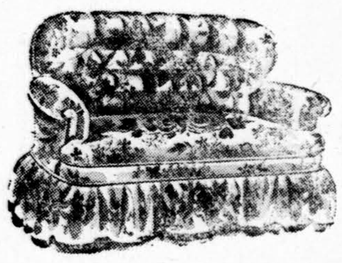
ERDVIĄ IR PATOGIĄ SENIAUSIĄ LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĘ
PROGRESS FURNITURE Co
4181-83 ARCHER AVE.
Tel. LAfayette 3-3171
Brighton Parko kolonijoje

Taupymas yra turtingumo šaltinis
Mūsų bendrovės laikomi pinigai yra apdrausti iki $10.000.
Pradėk taupyti tuojau. Mes mokame auštus dividendus.
MIDLAND SAVINGS & LOAN ASS'N.
4038 Archer Avenue Telef. LAfayette 3-6719
Sekretorius AUGUST SALDUKAS
Už Taupomus Pinigus Mokame 3½ Nuošimčio

VISKO UŽTEKTINAI — TUOJAUS PRISTATOM!
Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.
Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą
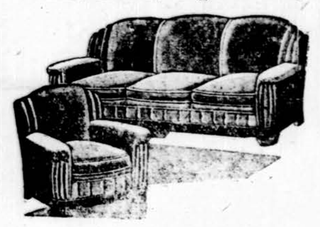
ROOSEVELT FURNITURE COMPANY, INC.
Lietuvių krautuvė
2310 W. Roosevelt Road
Tel. SEeley 3-4711
Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą
Adara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30
Adara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet

STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAMS PRISTATOME VISOKIŲ RŪŠIŲ MEDŽIAGĄ
CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. HALSTED ST.
Tel. Victory 2-1272
APKAINAVIMĄ IR PREKIŲ PRISTATYMĄ TEIKIAME NEMOKAMAI
RAŠTINĖ ATIDARYTA kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. vakaro

PERKRAUSTYMAI - MOVING
Pigiai ir sąžiningai perkraustome baldus vietoje ir iš toliau. Turiu naują didelį sunkvežimį ir apdraudas pervežamiems daiktams.
KOSTAS EIDUKONIS, 6930 S. Talman Ave., Chicago 29, Ill.
Telef. GROVEHILL 6-7096

SEGHETTI TRAVEL BUREAU
2451 S. Oakley Ave. — Tel. YArds 7-3278
MES PARŪPINAME KELIONES: Lėktuvais — Geležinkeliais — Autobusais — Laivais.

Taipgi parūpiname bilietus, viešbučius ir sutvarkome visus su kelione surištus dalykus. TURIME LIETUVIŲ SKYRIŲ Pildome afidevitus. Keliones planuokite iš anksto kitiems metams. Anksčiau užsisakykite biletus kaip lėktuvais taip ir laivais, tai būsite tikri, kad tikrai gausite vietas. Pirkdami biletus pas mus nemokėsite brangiau ir išvengsite laiko sutrukdymo, nes nereikės lankytis nei į geležkelio stotį ar aerodromą, nes visa tai atliksite vienoje vietoje — PAS MUS.

Diena Ateis, Kai Būsi Linksmas Sutaupęs!
Taigi, dabar pradėkite taupyti šioje lietuviškoje įstaigoje. BRIGHTON SAVINGS & LOAN moka 3% pelno ant jūsų sutaupų.
Kiekvieno taupytojo indėliai apdrausti iki $10,000.00
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N.
4071 Archer Ave., į vakarus nuo California Ave.
CHARLES ZEKAS, Sec'y
OFISO VALANDOS:
Pirmad., antrad., penktad ir šeštad. 9 v. ryto iki 4:30 p. p.
Trečiad. 9 ryto iki 12 v. d.
Ketvirtad. 9 ryto iki 8 vak.

Antvalandžiai kultūriniams reikalams

J. KOJELIS, Los Angeles, Calif.

Lietuviška daina turbūt pirmą kartą taip galingai nuskambėjo Ramiojo vandenyno pakrantėse, tarsi šauksmas į anapus, kad neprarastų laisvės viltį anoje pakrantėje kenčią mūsų broliai, kai lapkr. 22 d. Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos choro koncertu muzikas Bronius Budriūnas užbaigė 25 m. muzikinės veiklos laikotarpį. Ta proga Jūsų korespondentui maloniai sutiko atsakyti į patiektus klausimus.

1 Švęsdamas 25 muzikinės veiklos sukaktį, ką galėtumėte pasakyti apie tame laikotarpyje turėtas kūrybinio darbo sąlygas?

— Jei laikyti kūryba vien kompoziciją, tai labai maža laiko tam tegalėdavau pašvęsti, ypač Lietuvoj. Dirbdamas trem tyje su chorais pastebėjau, kad norint sudaryti įvairesnes programas, trūksta gaidų. Tad reikalui verčiant, kitų darbų sąskaiton, radau laiko ir kompozicijai.

2. Kuriuos savo mokytojus geriausiai prisimenate ir labiausiai vertinate?

— Ilgiausia teko mokytis pas prof. J. Naujelį (7 m. vargonus) ir prof. J. Gruodį (9 m. kompoziciją). Jiedu Lietuvoje buvo žymiausi muzikai ir geriausi savo sričių pedagogai. Jie Lietuvai paruošė daug žymių muzikų, k. a. Z. Nomeiką, J. Žuką, A. Račiūną, J. Gaidelį, A. Nabazą, A. Budriūną ir kt.

3. Kada ir kokiose aplinkybėse sukūrėte pirmąją kompoziciją?

— Pirmoji kompozicija buvo parašyta ir atlikta 1929 m. — daina vyrų chorui, Kauno moksleiviams ateitininkams statant misteriją. Nebeprisimenu nei misterijos, nei dainos pavadinimo.

4 Kurie Jūsų kūriniai dažniausia išpildomi koncertuose ir kurius Jūs pats labiausia vertinate?

— Instrumentalinės muzikos — dažniausia grojama **Rauda,** smuikui su fortepionu rondo formos veikalas. Kiek man žinoma, visi lietuviai smuikininkai ją turi savo repertuaruose. Pažymėtina, kad **Rauda** yra pirmas Kauno Konservatorijos kompozicijos klasės mokyklinis darbas, koservatorijos koncerte atliktas ne paties autoriaus ir pirmas lietuviškas smuikui dalykas, įgrotas į plokštelę (įgrojo E. Kuprevičiūtė ir A. Kuprevičius). Smuikininkė E. Kuprevičiūtė, koncertuodama Europoje ir kt. dažnai lietuvišką muziką reprezentuoja ta pačia **Rauda.** Pagaliau ji buvo panaudota vokiečių teatre Vokietijoje prie veikalo Wilhelm Tell. **Rauda** išleista Lietuvoje. Dabar ją esu pertvarkęs ir tikiuosi, kad išeis antra laida.

Iš chorinių dainų daugiausia dainuojamos: **O, Nemune** (premijuota) ir **Šauksmas.** Iš solo dainų geriausiai pavykusiom laikau — **Mano protėvių žemę ir Tykiai, tykiai Nemunėlis teka.** Jos dar rankrašty, todėl mažai dainuotos.

5. Savi kritikai kūrinį kartais vertina ne tiek objektyviom estetikos normom, kiek lietuviška širdim. Ar Jūsų kompozicijų išpildymus yra girdėję kitataučiai muzikos kritikai ir kokie jų atsiliepimai,—paklausiau. Kompozitorius stengiasi iš šio klausimo išsisukti. Pasisekė išgauti jo spaudos iškarpą, kur greitomis užtikau vokiečių, šveicarų, amerikiečių kritikų puikius atsiliepimus. Vieniems — "ypatingo dėmesio vertos susimąstymo ir tragizmo kupinos Budriūno giesmės", kitiems — "įtikinanti ir savo sukauptu liūdesiu graži

Br. Budriūnas

Br. Budriūno **Rauda** — tai grynas muzikinis laiko dokumentas", tretiems — "žavingai sukomponuota Br. Budriūno daina **Tykiai, tykiai Nemunėlis teka**" ir t.t. Puikų atsiliepimą davė ir Chicagos de Paul u-to muzikos profesorius dr. A. C. Beker apie **O, Nemune.**

6. Kokias prošvaistes matote JAV lietuvių muzikos pasauly?

— Iš atžymėtinų įvykių reikia laikyti porą dainų konkursų, lietuvių simfoninės muzikos ir A. Kuprevičiaus koncertus, taipgi dainų šventes. Prošvaistėmis reikia laikyti ir naujų lietuviškų plokštelių pasirodymą, jos pajvairins ir pagerins radijo valandėlių programas. Valandėlių kultūrinis lygis yra visų lietuvių reikalas, nežiūrint, kad jos ir privačiose rankose būtų.

7. Ar kultūriniu gyvenimu besidominti lietuvių visuomenė pakankamai skiria dėmesio muzikos menui, palyginus su literatūra, daile ir t.t.

— Muzikinė veikla didžiąja dalimi reiškiasi Amerikos lietuvių kultūrinė reprezentacija. Taipgi muzika yra vienas iš svarbiausių lietuvybės palaikymo veiksnių. Todėl veikėjai ir visuomenė ją turėtų visais būdais labiausia remti. Deja, to nėra. Kai literatūros veikalams skiriama kasmet po kelias premijas ir rašytojai gauna dar šiokį tokį nuošimtį už parduotas knygas, muzikos veikalų išleidimas neša tik nuostolius, visai nekalbant apie įmanomą atlyginimą kompozitoriams. Kur yra apsaugotos kompozitorių teisės, už kiekvieną kartą koncerte ar per radiją atliktą kūrinį autoriui moka tam tikrą honorarą. Ten kompozitoriai gali gyventi daugiau laiko kūrybai ir tobulinimuisi. Gi lietuviai kompozitoriai turi dirbti kitą darbą, kad užsdirbtų pragyvenimą, o tik atliekamą laiką, kitaip sakant, antvalandžius skirti kūrybai, už ką niekas neapmoka. Jei visi lietuviai už antvalandžius gautus pinigus skirtų lietuvių kultūriniams reikalams, ar tik nesusidarytų milioninės sumos?!

Dabar jau prasideda profesionalų chorų laikotarpis, kur kiekvienas choristas turi turėti tam tikrą muzikinį paruošimą ir kitas kvalifikacijas. Chorvedžiai irgi turi būti pilnai pasiruošę savo profesijai. Bet kiek iš lietuvių jaunimo ruošiasi būti profesionalais muzikais, išskyrus dainininkus? Ar rasim nors vieną? Gi būti geru muziku reikia turėti talentą ir daugiau pasiruošimo, negu gydytojai ar inžinieriai.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ar kitos organizacijos turėtų sudaryti muzikos reikalams fondą, iš kurio būtų duodamos stipendijos muzikos studentams, skiriamos premijos už naujus kūrinius, remiamas jų leidimas. Tęstinas ir iš kokių nors resursų finansuotinas nauju plokštelių leidimas.

Visa lietuvių visuomenė darbą galėtų paremti, pirkdama lietuviškas plokšteles, lankydama gerus koncertus, nežiūrint kokia organizacija juos rengia, aktyviai domėdamasi muzikinės kultūros klausimais.

8. Kokiais kūriniais ruošiatės paminėti sekančią 25 m. muzikinės veiklos sukaktį?

— Sueijau į kontaktą su Holywoodo filmų pasauliu. Vienai žinomų artistų naujai organizuo jamai trupei esu pažadėjęs parašyti porą baletinių vaizdelių, lietuvių liaudies dainų ir šokių motyvais. Turiu ir kitų vilčių su lietuvių muzikos menu įeiti tarp amerikiečių, bet apie tai pakalbėsim, kai viltys realizuosis. Kitus planus palikim ateičiai ir aplinkybėms.

NURSING AND REST HOME

Room and board for olderly people, also convelescents & bedridden case. Nursing care if needed. Clean comfortable rooms. Good home cooked food. Reas. by week or month.

ZION HOTEL
ZION, ILL.

WIDEN'S ARMISTEAD PASTRY SHOPS

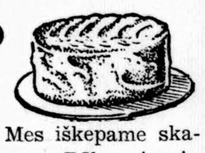

Užsakykite dabar šventėms pyragus. Mes iškepame skaniausius gimtadieniams ir vestuvėms tortus. Dėl geriausių kreipkitės

2747 W. 55th St. PRospect 6-9691 — 1034 W. 59th St. WAlbrook 5-0061 — 6058 So. Halsted St. PRospect 6-7550

DABAR KAIP TIK YRA PATS LAIKAS PRIPILDYTI TANKUS GERIAUSIA ŠILDOMA ALYVA, KURI ŠVARIAI DEGA IR GERAI KAITINA !

BANNER FUEL OIL CO.,
57 WEST 118TH ST.
Telef. — COmmodore 4 - 7465

Pašaukite lietuvį JONĄ RUDĮ — šildymo inžinierių, kuris mandagiai jums patarnaus.

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
1800 South Halsted Street
ĮSTAIGOJE ĮSIGYKITE

PHILCO RADIJĄ-LAIKRODĮ
VELTUI

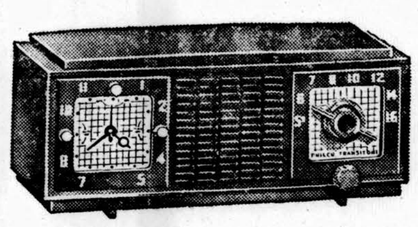

KAS ATIDARYS NAUJĄ TAUPOMĄJĄ SĄSKAITĄ

su 30-čiam ar daugiau dolerių, tas tuojau galės išsinešti čia matomą Philco radiją. Jei per trejis metus atidarytoji sąskaita išaugs iki tokios sumos, kurios dividendas pasieks $30.00, tai jam priklausys radijas ir dividendai. Jei padėtą sumą ištrauksite anksčiau, kol dividendai nebus pasiekę $30.00, tai iš Jūsų sąskaitos bus išskaityti $30.00, — tikroji radijo kaina. Visi indėliai su prieaugusiais dividendais išmokami pagal pareikalavimą.

Pasinaudokite šia vienintėle proga veltui įsigyti Philco radiją, nes pasiūlymas tęsis trumpą laiką.

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 South Halsted Street — **Chicago 8, Illinois**

SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO $10,000.00

LIETUVIŲ AUDITORIJA
3133 South Halsted Street
Chicago, Illinois
Telefonas: VIctory 2-6172

VASARIO 16-tos GIMNAZIJAI PAREMTI
L. B. Bridgeporto skyrius, Pirmyn choras, vad. K. Steponavičiaus ir LIETUVIŲ AUDITORIJA
š. m. gruodžio mėnesio 26 d. (Kalėdų 2-rą d.) rengia
KONCERTĄ - VAKARĄ!
Koncerto pelnas skiriamas lietuviškam židiniui išlaikyti. Pradžia 5:30 v. v.

Pirmą Kalėdų dieną
Liet. Auditorijos parengimas
Gruod. 31 d., 8 val. vak.
NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS
Visiems parengimams staliukai užsisakomi iš anksto. Groja B. PAKŠTO ORKESTRAS.

BUDRIKO KALĖDINIS IŠPARDAVIMAS

Atdara ka dien iki 9:30 po pietų. Panaikiname vieną mūsų brangenybių krautuvę. 800 deimantinių žiedų 14 karatų aukso. Moterų, vyrų vestuviniai žiedai ir susižiedavimo žiedai už pusę kainos. Niekuomet pirmiau nebuvo toks puikus gražių žėrinčių pirkinių pasiūlymas.

6 deimantiniai susižiedavimo žiedai sumažinti iki $32.50
¼ karat deimanto susižiedavimo žiedai sumažinti iki $38.50
½ karat deimanto žiedų komplektas gražioj auksinėj dėžutėj, 4 šonų deimantai, sumažinti iki $98.50
1 karat deimantiniai žiedai sumažinti iki $188.50
Šliubinių žiedų komplektas su mažais deimantais, tikro aukso, sumažinti iki $10.00 kiekvienas.
Tikro aukso žiedai su gimtadienio akmenimis sumažinti iki $4.00 kiekvienas.
500 laikrodėlių, 17 ir 21 "jewel", Benrus, Bulova, Elgin, Waltham ir Longines, garantuotas čijimas, pirmiau kainavo net iki $82.50 dabar $22.50.
17 "jewel" laikrodėliai, nejleidžią vandens, inca-block judėjimai, pauksuoti, sumažinti iki $8.95. Rūbams papuošalai ir paauksuotos apyrankės. Sutaupykite 70% ant "lockets", kryželių ir auskarų.
24 dalių nerūdijančios geležies šaukštai gražioj plastikinėj dėžėj sumažinti iki $5.50.
52 dalių Rogers Bros. šaukštai gražioj nerūdijančioj dėžėj sumažinti iki $38.50.
Tikri čaina indai sumažinti iki 25c kiekvienas
50 dalių indų komplektas sumažintas iki $12.95
100 dalių indų komplektas, sumažintas iki $29.95
6 dalių ant stalelio pasidėti paauksuoti komplektai, širdies pavidalo dėžė, sumažinti iki $5.95
Elektrikiniai vaikams fonografai už $6.95
120 bass piano akordionas sumažintas iki $78.50
21 colio televizija originalėse fabriko dėžėse už $149.00
5000 lėlių, vaikams žaislai ir plokštelės, parduodamos už pusę kainos. Naudingos dovanos dėl namų.

TELEVIZIJŲ IŠPARDAVIMAS

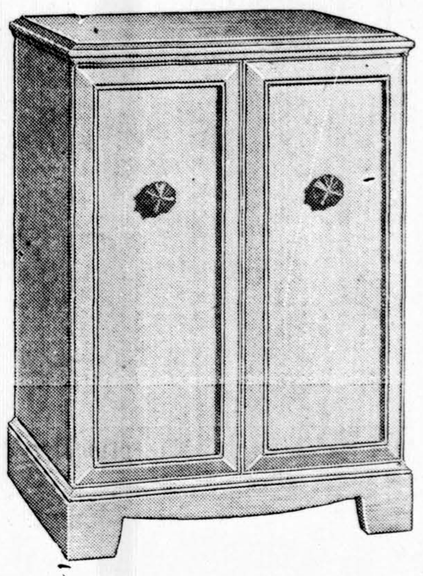

5 tūkstančiai specialiam išpardavimui televizijos originalėse fabriko dėžėse, 17 colių, ant stalo pasidėti TV, raudono medžio kabinetuose, reguliariai $2[illegible].00 dabar už $129.00
21 colių ant staliuko pasidėti televizijos raudono medžio kabinetuose, reguliariai $250.00, už .. $149.00
21 colių šviesaus medžio Hollywood stiliaus kabinetuose televizijos, reguliariai $500.00, už .. $295.00
Ant grindų pasidėti televizijų komplektai: Philco, Magnavox, Dumont, General Electric, RCA Victor, Admiral ir Travler duodama didelė nuolaida. Lengvi išmokėjimai!

GARANTUOTI PERTAISYTI TV KOMPLEKTAI

10 colių Westinghouse komplektas už $29.95
12 colių Zenith televizijos komplektas už $39.95
16 colių Philco televizijos komplektas už $69.95
14 colių kombinacijos TV, radio ir patefonas už $89.95
17 colių console Dumont televizija už $99.95
19 colių Philco projector už $49.95
3 greičių patefonas, reguliariai $79.00 vertės, už $49.00
Nešiojami elektriniai patefonai, $35 vertės, už $19.50
Labai gražūs 5 tubų radijos A. C.-D. C., baltos — arba rudos, už $14.95
7 tubų AM ir FM, vertės $59.00, už $39.00
Didelė nuolaidą ant visų išdirbysčių radijų ir patefonų

Čia rasite tikrai didelį rakandų pasirinkimą
SUTAUPYSITE NUO 25% IKI 50%

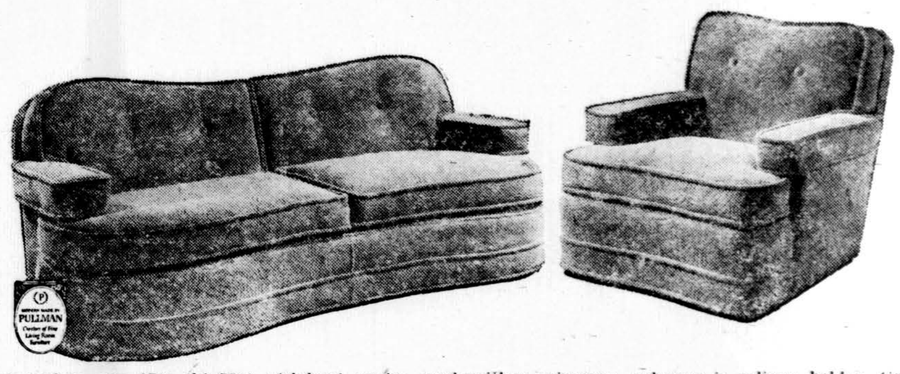

Sutaupykite nuo 25% iki 50% pirkdami naujus, moderniškus miegamo, valgomo ir saliono baldus. Geriausių išdirbysčių: Krochler, Pullman, Scaly, Simmons, Bassett, Alberts, Admiral, Universal, Lloyds, General Electric, Philco, RCA Victor, Lees ir daugelio kitų.
Simmons hide-a-bed — Krochler ir Pullman Slėpers. Sutaupysite $100 ir daugiau pirkdami pavyzdinius baldus (floor samples).
Spyruokliniai matracai, žieminiai, jų viena pusė dengta vilnoms, pardūodami po $59.00, .. dabar $29.00
Hollywood'o lovos — komplektai po $30.00 ir aukščiau.
Simmons metalinės lovos 4 — 0 išmieros su spyruoklėm ir matracais po $29.00
Rockefeller kėdės ir Krochler kėdės už pusę kainos.
2 dalių saliono komplektai nupiginti iki ..... $88.50 ir augščiau
Valentine Seaver Sofa (down filled) nupiginta iki $119.00
$89.00 vertės Simmons sofa-lova nupiginta iki $59.50; 9×12 kilimai po $39.00
5 dalių plastikos viršum chromo dinette komplektainupiginti iki $47.50
3 dalių moderniškas miegamo komplektas už $92.50
3 dalių kliavo miegamųjų komplektai nupiginti iki $92.50
4 dalių miegamo komplektas, $350.00 vertės, nupigintas iki $199.50
Rašomieji stalai: knee-hole ir kiti. 200 pasirinkimui, nupiginti iki ..... $19.00 ir augščiau
Lėlės, žaislai, (occasional) stalai, lempos, kavai staliukai, radio, fonografai, televizijos setai.

9 cu. pėdų šaldytuvai, paprastai parduodami po $295, dabar po $169.00
21 colių stalas md. televizijos komplektai, originaliam fabriko įpakavime po $149.00
17 colių telev. komplektai nupiginti net iki $99.50
Normalaus dydžio šviesūs vaikų lopšeliai, $49.00 vertės, tik po $27.50
Vaikų augštos kėdės, reg. parduodamos po $22.00, dabar po $11.00.
Vaikų vežimėliai nupiginti iki ..... $19.50 ir augščiau

DUODAMOS LENGVOS IŠMOKĖJIMO SĄLYGOS.
Naudingos ir gražios dovanos namams!
TURIME LIETUVIŠKŲ KALĖDINIŲ ATVIRUČIŲ SU KALĖDINIAIS PASVEIKINIMAIS

JOS. F. BUDRIK, Inc.
3241 SOUTH HALSTED STREET
Atdara šiokiadieniais iki 9:30 P. M. Sekmadieniais nuo 10 v. r. iki 5 val. vakare

Lietuviška radio valanda leidžiama ketvirtadieniais iš WHFC 1450 kil. radio stoties nuo 6 iki 7 v. vak.

Lietuvybės išlaikymas Amerikoje

PREL. JONAS BALKŪNAS, Maspeth, N. Y.

Amerikoje yra lietuvių tautos trečdalis. Tik laisvėje lietuviai gali planuoti tautinę gyvybę išlaikyti ir stiprinti. Amerikos lietuviams uždėta pareiga tautą gelbėti nuo mirties ir ruoštis naujam valstybiniam gyvenimui. Jie savo skaičiais ir materiale gerove teisingai užima pirmas vietas lietuviškoj kovoj. Jiems priklauso pirmenybė ir teisė spręsti būdus ir kelius Lietuvos laisvinimo bare.

Bet ką gelbės Lietuvos žemių išlaisvinimas, jei nėra kas į jas grįžtų ir apgyvendintų? Žodžiu, ar galimas valstybės išgelbėjimas be tautos potencialumo išlaikymo? Dar galiu ir kitaip klausimą statyti: ar galimā Lietuvos laisvę iškovoti be sąmoningos lietuviškos visuomenės,

Prel. J. Balkūnas

be vieningų lietuviškų kolonijų ir atskirų lietuviškų vienetų bendradarbiavimo?

Žinoma, kad nėra galimas bendras darbas, be sąmoningo pažinimo savų tikslų, be supratimo pareigos savajai tautai ir be respekto kitoms srovinėms, tikybinėms ir pilietinėms pažiūroms. Mes turime išmokti tarpusavy sugyventi. Mes turime jausti prievolę lietuvis lietuviui padėti, jį gelbėti, jį paremti. Lietuvio reikalas tampa mūsų reikalu. Palikti jį ramybėje, kada jis tautiniu atžvilgiu serga ir merdi prie mirties slenksčio, nebūtų gailestinga ir protinga.

Mūsų asmeninis likimas yra glaudžiai surištas su visos mūsų tautos likimu. Tik tautinėje bendruomenėje gali tinkamai skleistis mūsų asmenybė ir tarpti mūsų kultūra. Todėl mūsų tautinės gyvybės išlaikymas šiandien yra tapęs vienu didžiųjų mūsų uždavinių ir sunkiausiai išsprendžiama problema.

Lietuviškas atsparumas ir tautinė kultūra

Niekas neginčys, kad tik tautinėje bendruomenėje: 1. galėsime išlaikyti fizinį ir dvasinį lietuvišką atsparumą prieš visokį svetimosios aplinkos spaudimą, ugdant ir stiprinant lietuviuose teigiamas lietuviškumo savybes; 2. tęsti visais galimais būdais tautinės kultūros kūrimą; 3. ugdyti kiekviename bendruomenės naryje tautos laisvės ir nepriklausomybės kovotoją; 4. organizuotai dalyvauti kovoje už vieną nedalomą taiką ir demokratijos idealų įkūnijimą pasaulyje; 5. organizuoti ir visais galimais būdais remti savitarpinę lietuvių moralinę ir materialinę pagalbą.

Mes teigiame, kad tik gerai suorganizuotoj bendruomenėj tautinis atsparumas gali būti ugdomas tik per viešojo tautinio gyvenimo veiksnius, t. y. per šeimą, mokyklą, bažnyčią ir įvairias kultūrines organizacijas.

Išbarstytieji lietuviai — mūsų problema

Išviso, kodėl reikia kalbėti apie Lietuvybės Išlaikymą Amerikoje? Todėl, kad ji susilpnėjusi ir gresianti visai pranykti.

Mes žinome tuos plotus, kuriuose išbarstyti lietuviai gyvena. Jų rasime didelėj daugumoj Amerikos valstybių. Ten, kur susibūrę lietuviai gyvena, nesudaro mums daug rūpesčio. Išmėtyti ūkininkai, ir pakrikę miestelėnai didmiesčiuose yra mūsų problema.

Didžiausia valstybė apgyvendinta lietuvių yra Pennsylvania. Čia yra Amerikos lietuvių lopšys. Valstybėje yra 41 lietuviška parapija ,kas sudaro trečdalį visų lietuviškų parapijų. Be parapijų yra dešimtys lietuviškų kolonijėlių. Sakyčiau, ir lietuvybė čia ilgiausiai išsilaikys.

Toliau, lietuviški centreliai yra mūsų didmiesčiai, kaip Chicago, Detroit, Grand Rapids, Cleveland, Brooklyn, New York, Boston, Worcester, Waterbury ir Baltimore.

Kitos tirštesnės valstybės yra Michigan, Illinois, Ohio, New York, New Jersey, Connecticut ir Massachusetts.

Lietuviškų kolonijų, t. y. parapijų organizavimas tęsėsi ligi 1922-24 metų. Vėliau tik kaikur susiorganizavo kolonija ar įstaiga. Ir tik tremtiniams atvykus, vėl keletas įstaigų atsirado. Apskritai kalbant, Amerikos lietuviai niekad savo skaičiais ir įstaigų didumu nebuvo taip gausūs ir turtingi, kaip šiandien. Mes niekad nebuvom labiau vieningi ir lietuviškame įkarštyje taip pakilę, kaip šiandien. Tą sakau, dalyvaudamas jau 27 metus aktingai lietuviškame gyvenime, pastebiu tempą, kuris augščiausį laipsnį pasiekė keleriais paskutiniais metais.

Kasmet netenkame šimtų lietuvių

Nežiūrint šių laimėjimų, visgi jaučiame stiprų nutautėjimą.

(Nukelta į 6 pusl.)

"PASKAMBINKIT PRIEŠPIET — ATVAŽIUOSIM POPIET".
TELEVIZIJOS, RADIO, PATEFONŲ TAISYMAS
JONAS GRADINSKAS
J. G. Television, 944 W. 35th Pl.
Telefonas FRontier 6-1998
Pas lietuvį — ir geriau ir pigiau

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS
GARANTUOTAS DARBAS

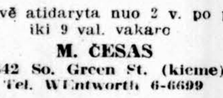

Dirbtuvė atidaryta nuo 2 v. po pietų iki 9 val. vakaro
M. ČESAS
5842 So. Green St. (kieme)
Tel. WEntworth 6-6699

CONRAD'AS - FOTOGRAFAS
(LIETUVIS)

Moderniškai įrengta vieta įvairioms nuotraukoms. Specialybė — vestuvės. Jaunavedžiams duodame puiki ir brangi dovaną. Sąžiningas ir gražiai atliktas darbas.
414 WEST 63rd STREET
Tel. ENg. 4-5883 arba ENg. 4-5840

T. BALČIŪNAS,
TURINTIS BRANGENYBIŲ KRAUTUVĖ
3612 MAIN ST., EAST CHICAGO, INDIANA
pasiūlo Jums Kalėdų šventėms iš Šveicarijos be tarpininkų gautų 17 akmenų vyrams ir moterims laikrodžių neįtikėtinai pigiomis kainomis.
Čia pat gaunami rinktiniai modeliai: Longines, Witt, nauer, Bulova ir Elgin laikrodžių; įvairių rūšių brangenybės, rašomos plunksnos ir kitokios dovanos.
Smulkesnei informacijai skambinkite nuo 9 val. ryto iki 9 val. vak. telef. East Chicago 3916-M

Lietuvių Prekybos Namai
SEKMADIENIAIS PERKANTIEMS NESKAITOME TAKSŲ.
JUBILIEJINIS IŠPARDAVIMAS

YPATINGA DOVANA: Kiekvienas perkantis svečių kambario baldus, ar miegamojo kambario baldus, gauna ypatingą dovaną . . . tai lietuvių dailininkų paveikslą, kurį pats gali pasirinkti Lietuvių Auditorijoje esamoje parodoje!

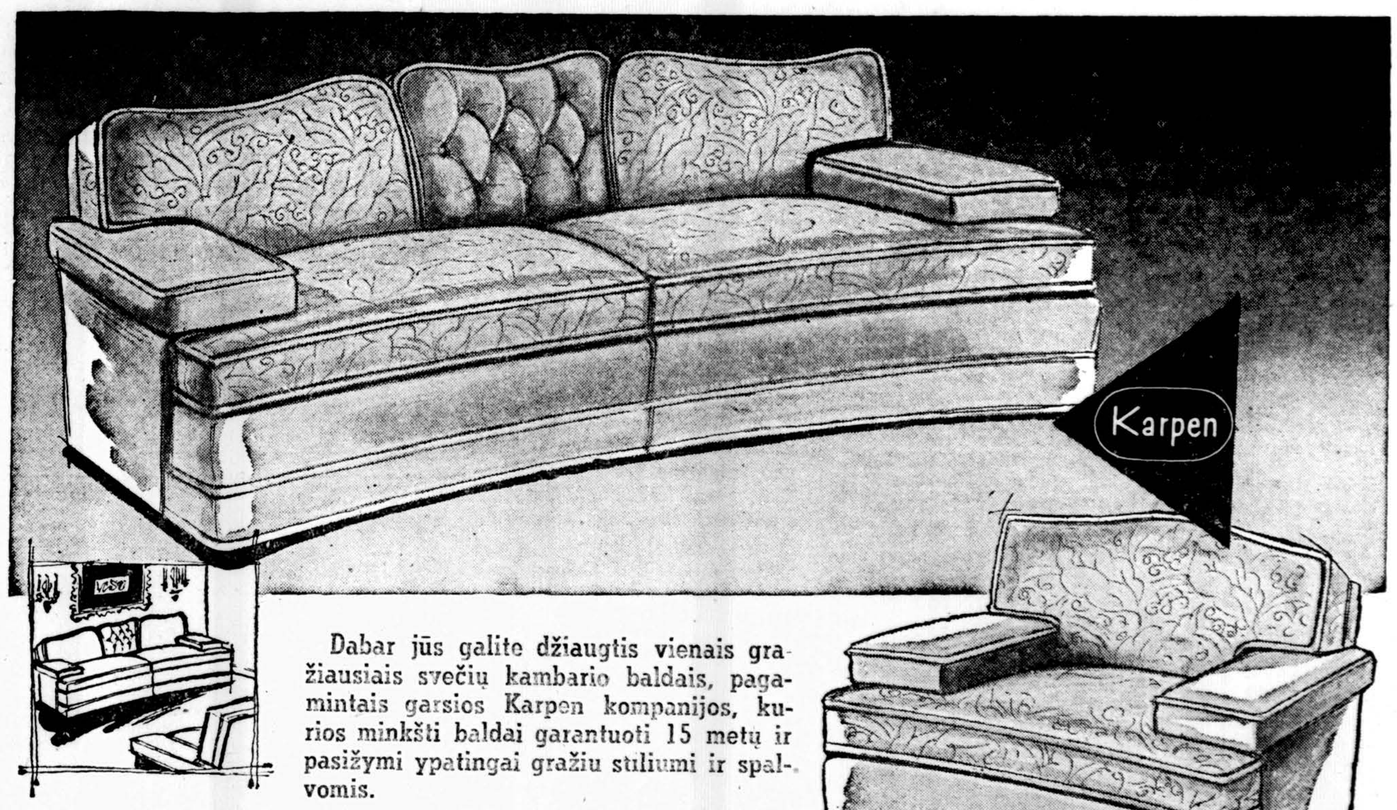

Dabar jūs galite džiaugtis vienais gražiausiais svečių kambario baldais, pagamintais garsios Karpen kompanijos, kurios minkšti baldai garantuoti 15 metų ir pasižymi ypatingai gražiu stiliumi ir spalvomis.

Šie baldai patenkins ir labiausiai išlepintą skonį už nuostabiai prienamą kainą. Pamatykite juos prie pirmos progos.

Tiktai už pusė pinigų jūs galite įrengti skoningai ir moderniškai savo kambarius!

Už $49 parduodami rašomieji stalai, riešuto ir šviesios spalvos, pas mus tik $29.00
Už $39 parduodamos knygoms spintos, su stiklo durimis, pas mus tik $29.00
Už $29 parduodamos knygoms spintos be durų, pas mus tik $19.00
Už $39 parduodami elektrikiniai dulkių siurbliai, pas mus tik $24.00
Už $39 siūlomos supamos kėdės, vilnos apmušimu, pas mus tik $29.00
Už $69 siūlomi 5 dalių virtuvei chromo stalai ir kėdės su Formika viršumi, pas mus tik $39.00
Už $149 parduodami 5 dalių valgomojo kambario baldai, ąžuolo medžio, pas mus tik $99.00
Už $199 parduodami maži šaldytuvai, pas mus tik .. $149.00
Už $139 parduodamos skalbiamos mašinos, pas mus tik $99.00
Už $99 parduodami 9×12 kilimai, pas mus tik $69.00
Už $99 parduodami 3 dalių miegamojo kambario baldai, riešuto ar šviesios spalvos, pas mus tik $69.00
Už $149 siūlomi 3 dalių miegamojo kambario baldai, pas mus tik $99.00
Už $275 siūlomi ąžuolo medžio 3 dalių miegamojo kambario baldai, šviesios spalvos, pas mus tik $169.00

IT'S RADFORD a new QUALITY carpet BY BIGELOW

Šie kilimai 9×12 pagaminti iš 100% vilnos ypatingai gražių spalvų, lapkričio ir gruodžio mėnesiais parduodami tiktai už $69.00

Už $450.00 parduodamas 4 dalių raudono medžio miegamas setas, pas mus $329.00
Už $129 parduodami virimui porcelano pečiai, pas mus $99.00
Už $200 parduodami virimui porcelano pečiai, pas mus $149.00
Už $99 parduodami 3 kamb. šildymui pečiai, pas mus.. $69.00
Už $22 parduodamos metalinės lovos, įvairių spalvų, pas mus tik $16.00
Už $12 parduodamos metalinės lovos, visų dydžių, pas mus tiktai $9.00
Už $39 parduodami spyruokliniai matracai, visų dydžių, pas mus $29.00
Už $149 parduodamos prosinimo mašinos, specialiai pas mus $99.00
Už $219 parduodamos deluxe prosinimo mašinos, pas mus tiktai $149.00
Už $199 parduodami svečių kambario baldai, pas mus $129.00
Už $350 parduodami Nylon ar vilnų sofa ir kėdė, pas mus tiktai $249.00
Už $250 parduodami 21 inch TV aparatai, pas mus $199.00

Visos prekės 1954 metų mados, be sugadinimų, brokų, sudulkėjimo, geriausių Amerikos fabrikų. Kainos be užprašymo. Išsimokėjimai 24 mėnesiams ir daugiau!

Didelis pasirinkimas vaikams įvairių žaislų

FURNITURE CENTER, Inc.
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
3222-24-26 So. Halsted St., VIctory 2-4226

Įmonė atidaryta pirmadieniais ir ketvirtadieniais 9 - 9:30; kitom dienom 9 - 6:00.
Įmonės Vedėjas JUSTAS LIEPONIS
Sekmadieniais įmonė atidaryta nuo 10-tos valandos iki 5-tos valandos vakare.

Lietuvybės išlaikymas Amerikoje

(Atkelta iš 5 psl.)

Kasmet netenkame šimtų lietuvių. Ne tiek mirtis išplėšia juos iš mūsų tarpo, kiek kasdieninis gyvenimas juos tirpdo amerikoniškame katile.

Kada pradėjo lietuvybė Amerikoje silpti? Sakyčiau, tik nuo 1930 metų. Ligi tol bažnyčiose anglų kalbos nebuvo girdėti. Mo kyklose katekizacija visur buvo lietuvių kalba. Bet 1930-35 metais pradeda įsigalėti abiejų kalbų vartojimas. Laikraščiuose šiame laikotarpyje atsirado angliški skyriai.

Visuomenei beveik nežinomas faktas, kad vyskupų buvo neleidžiama lietuvių bažnyčiose vartoti anglų kalbą. Amerikiečiai klebonai nenorėjo, kad jų parapijiečiai lankytų svetimtaučių bažnyčias. Lietuviškam jaunimui pradėjus nebelankyti savų bažnyčių, lietuviai klebonai kreipėsi į vyskupus, kad leistų pamokslus sakyti ir anglų kalba. Dar ir šiandien kontroliuojamas angliškų pamokslų skaičius mūsų bažnyčiose.

Tiesa, kaikur jau lietuvių kalba pasidarė tik kampininkė mūsų bažnyčiose. Norėčiau perspėti tuos klebonus, kad Amerikos hierarchai teisingai pasielgs, kai pradės mūsų bažnyčias uždarinėti. Tada nekaltinsim jų, bet save.

Naujos aplinkybės

Kalbant apie šiuos dalykus, dažnai nepilnai suprantama ir įvertinama Amerikos lietuvių gyvenimo aplinka. Statant lietuvių bažnyčias ir mokyklas, parapijiečiai gyveno arti. Bet nebuvo statomos bažnyčios brangiuose ir puošniuose miesto rajonuose. Gi mūsų tautiečiams prasigyvenus, jų vaikams sukūrus šeimas, prasidėjo jų kėlimasis į geresnes vietas, ypač į priemiesčius. Taip pradėjo lietuvių visuomenė išsisklaidyti. Mokyklos pradėjo netekti mokinių. Žmonės ne visuomet vykdavo pamaldų į savo bažnyčias. Suprantama, kad pasunkėjo ir lietuviškų parapijų bei mokyklų išlaikymas. Nors dauguma lietuvių ir gyvena toliau nuo savų bažnyčių, bet į jas įsirašę, retkarčiais jas aplanko ir visus tikinčiųjų oficialius reikalus veda tik su savo tautybės bažnyčiomis.

Nors nelengvai besiversdamos, ir šiose sąlygose lietuvių parapijos išliko tautinėmis, išsimokėjo skolas ir dar parėmė kitas lietuviškas įstaigas — vienuolynus, augštesnes mokyklas, senelių bei našlaičių prieglaudas ir kitas.

1927-1929 m. buvo gerovės laikotarpis visoje Amerikoje. Tad ir lietuviai praturtėjo ir pirkosi namus užmiesty. Kai kur didžioji dalis išsikėlė toliau nuo savo bažnyčios. Bet 1930-1935 m. užėjo sunkūs laikai. O nuo jų nukentėjo ir lietuvių parapijos, tiek finansiškai, tiek morališkai. Toliau gyvendami ir sunkių laikų varginami, lietuviai jau mažiau belankė savo bažnyčias ir mažiau jas rėmė. Tada klebonai buvo priversti taip persitvarkyti, kad ir nelietuviai galėtų lankyti jų parapijų bažnyčias, ir apie 1935 metus didžioji lietuvių bažnyčių dalis įvedė anglų kalbą.

Mišrios vedybos

Kita anglų kalbos lietuvių bažnyčiose įsigalėjimo priežastis, tai mišrios vedybos. Jos pradėjo gausėti, kai lietuviai pakriko visur gyventi, t. y. nuo 1930 metų. Visi klebonai gali paliūdyti, kad ypač apie 1940 metus jos labai pagausėjo ir kasmet jų daug iki šių laikų. Antrasis karas, kareivių vedybos, gali būti svarbiausioji priežastis. Drąsiai tvirtinu, kad visose mūsų parapijose didesnioji vedybų dalis yra su kitataučiais. Kaikur % siekia 90. Daug šių mišrių šeimų laikosi prie lietuviškų parapijų ir tai verčia klebonus vartoti bažnyčiose anglų kalbą. Mišrios vedybos yra svarbiausioji nutautėjimo priežastis. Būkime kieto gyvenimo realistai. Senieji miršta, jaunoji gi karta kūria nelietuviškas šeimas. Ir lietuviškos šeimos kasdieninio gyvenimo bangose neatsispiria amerikanizacijai.

Parapijų mokyklos

Nulietuvėjimas ištiko ir mūsų parapijų mokyklas. Tėvams persikėlus kitur gyventi, ir vaikai persikėlė į nelietuvių mokyklas. Lietuvių mokyklos kas metai neteko dalies lietuviškų mokinių. Tad teko priimti į jas ir nelietuvių vaikus, o ypač padaugėjo jose mišriųjų šeimų vaikų. Tuo būdu, daugelis mokyklų buvo priverstos siaurinti ar kaikur net uždaryti lietuvių kalbos klases ir katekizaciją pradėti anglų kalba. Reikia pabrėžti tą faktą, kad atsirado daug tėvų, kurie pareikalavo neapsunkinti jų vaikų ir lietuviškai nemokyti.

Būtų perdaug jieškoti kaltės. Sunku būtų nustatyti, kada kurioje kolonijoje pradėjo lietuvybė silpti. Bet natūralus suamerikonėjimas palietė visus, ir kaltinti ką nors būtų ne tik klaidinga, bet ir neteisinga. Gyvenimo procesas pagavo ir lietuvius, kuriame daug tautybių nyksta ir asimiliuojasi. Tokie gausūs ir kultūringi vokiečiai didžiąja dalimi tik iš pavardžių dabar atpažįstami. Dar gausesni (ir labai daugėją) italai kuo ne visai naujasi itališkai kalbėję. Stenkimės tad, vietoje kaltininkų jieškoję, geriau pažinti savo silpnėjimo priežastis ir rūpinkimės jas pašalinti, o blogybes taisyti.

(Bus daugiau)

KRONIKA

● **Romano konkursas eina prie galo.** Jury komisija — Pr. Naujokaitis, dr. A. Šešplaukis, V. Dabušis, A. Vaičiulaitis ir St. Zobarskas — atsidėję skaito atsiųstus veikalus. Girdėti, kad iš 10 atsiųstų romanų keletas yra itin stiprių: pirmau jančią vietą turi trys ar keturi. Gruodžio 27 d. numatytas jury komisijos posėdis, kuriame ir bus paskirta $1,000 premija. Kaip "Draugo" ir Bendradarbių klubo atstovas gruodžio 27 d. į Brooklyną, kur sprendžiamasis posėdis, išvyksta kun. V. Bagdanavičius. Premijos įteikimas bus sausio 3 d. Chicagoje, dalyvaujant garsiesiems svečiams B. Braždžioniui, A. Gustaičiui ir H. Kačiskui.

● **Mykolas Sleževičius** — tokia antrašte monografija išeis sausio pabaigoje. Veikalas — kolektyvinis. Svarbiausi straipsniai Juliaus Būtėno, Mečio Mackevičiaus ir Kazio Škirpos. Redagavo Ant. Rūkas. Knyga turės 350 puslapių, didelio formato, iliustruota, plačiai paliečiamas visas laikotarpis, kuriame gyveno ir dirbo MM. Sleževičius. Knygą leidžia Terra.

● **"Bitė" ir "Butegeidietis"** — du lietuviški laikraščiai apie kuriuos trūksta me žinių Lietuvių Enciklopedijai. "Bitė" buvęs mėnesinis humoro ir satyros laikraštis, kurį leido ir redagavęs Jonas Kerdėjus So. Bostone, Mass. — apie 1924—25 m.; "Butegeidietis" — nepriklausomybės karo metu ir vėliau buvęs leidžiamas 7 pėst. žem. kunigaikščio Butegeidžio pulko. Maloniai prašome, kas žino apie tuos laikraščius, pranešti tikslų jų pavadinimą, kada, kur, kas juos redagavo ir leido, kada išleistas pirmas ir paskutinis numeris, kiekos puslapių jie buvo ir suteikti kitų informacijų. Rašyti Liet. Encikl. žurnalistinio skyriaus redaktoriui kun. dr. J. Prunskiui, "Draugo" adresu.

● **Leonardo Žitkevičiaus** eilėraščių knyga vaikams — "Saulutė debesėliuose" jau surinkta. Baigiamos ruošti dail. J. Pilipausko iliustracijos ir knyga neužilgo išeis iš spaudos. Leidžia Lietuv. Knygos klubas.

● **Stasio Džiugo** eilėraščių rinkinys "Kiškio vardinės" jau atspausdintas ir atiduotas įrišti. Knyga stambaus formato, 58 pusl. Kiekvienas eilėraštis dailiai Vl. Stančikaitės iliustruotas. Knyga skirta mažiesiems ir joje apdainuojami miškai ir laukai, vieškeliai ir takeliai, varnėnai ir piemenėliai. Knygą leidžia Lietuv. Knygos klubas.

— **Irena Ralkevičiūtė - Stankūnienė**, grafikė dailės studijas ėjusi Kaune, dabar gyvenanti Kanadoje, kelias savaites svečiavusis Chicagoje, grįžta atgal. Čia būdama stebėjo lietuvių dailininkų parodas ir gražiai apie jas atsiliepia.

● **Dail. Vl. Vijeikis** yra išleidęs rinkinį kalėdinių kortelių su lietuviškais žiemos sodybų vaizdais, apsnigtais kryžiais, lietuvaite prie eglutės, lietuviška Madona, su audinių raštais, Vilniaus pilies ir Kultūros muzėjaus siluetais. Kortelės atrodo dailiai.

SPECIALUS PRANEŠIMAS

BANKAS NORĖDAMAS DUOTI PROGĄ SAVO TARNAUTOJAMS PASIDŽIAUGTI ŠV. KALĖDŲ IR NAUJŲJŲ METŲ IŠVAKARĖMIS DRAUGE SU SAVO ŠEIMOMIS, NEBUS ATIDARYTAS, KAIP PAPRASTAI KETVIRTADIENIAIS NUO 6:30 IKI 8:30 VAL. VAK., GRUODŽIO 24 IR GRUODŽIO 31 D., 1953 METŲ.

METROPOLITAN STATE BANK

DIREKTORIŲ TARYBOS NUTARIMU

2201 West Cermak Rd. Chicago 8, Illinois

Tinkamiausia Kalėdų dovana sau ir artimiesiems

Jau atspausdinta ir parduodama buv. Lietuvos Pinigų Kalyklos Vedėjo JONO K. KARIO originali knyga

"NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS PINIGAI"

(ISTORIJA IR NUMIZMATIKA)

Tai pustrečio šimto puslapių niekad nesenstančių žinių, papildytų bei paryžkintų 160-čia **iliustracijų!**

Šalia gyvo faktų aprašymo, čia skaitytojas pamatys Rusijos caro, Vokietijos kaizerio, Sedos apskr. "Kreisamtmano", Panevėžio Darbininkų Tarybos (1918), bermontininkų, Kerenskio, bolševikų ir kt. pinigų pavyzdžius **čia jis ras** VISŲ OSTRUBLIŲ, OSTMARKIŲ BEI AUKSINŲ IR LITŲ banknotų ir monetų **atvaizdus.** Išsami **anglų kalba santrauka** daro šį veikalą įskaitomą ir kalbantiems angliškai. **Knyga atspausdinta liuksusiniame popieryje ir aplenkta puošniu viršeliu.**

Nežiūrint didelių spaudos kaštų, ji parduodama **tiktai už 5 dolerius. Platintojams — 20% nuolaida.**

Užsakymus, pavieniui ir grupėmis, siųskite šiuo adresu:

JONAS K. KARYS, 45 Park Terr., Bridgeport 4, Conn.

Arba kreipkitės į vietos knygų platintojus

AUDYKLA JUOSTA

Sav. Kazys Prišmantas

1805 West 46 Street

Chicago 9, Ill.

Telef: LAfayette 3-3085

Gamina juostas, takelius, juosteles, pagalves vardiniu, gimimo ir kitų progų dovanoms. Taip pat galima gauti ir knygų.

CHICKEN N' WOODPILE

Atvykite į

CHECKERBOARD DRIVE - IN

Mes taip pat specialiazuojamės vėželiais ir kitais skaniais valgiais. Puikus maistas visai šeimai už prieinamas kainas. Skokie's gražiausia įvažiavimo valgykla apylinkė.

8400 Skokie Blvd. Skokie, Ill.

ANGLŲ KALBOS PAMOKOS

K. KALNĖNAS

6402 S. Fairfield Ave., Chicago 29

(3-čias augštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.)

duoda tremtinys prieš karą baigęs Čikagos universitetą.

Vienas doleris val. — privačios

Vertimai, anketų pildymas, įvairūs raštai angliškai.

MARCELL CONSTRUCTION CO.

Atliekame medžio darbą ir namų statybą. Moderniški perstatymai ir pataisymai. Padarome butus rūsiuose ir palėpėse. Atliekame prie namų prijungimus ir miegamuosius; įdedame sinkas — "formica viršus. Kabinetų virtuvės. Vartoti krautuvių įrengimai.

964 W. Chicago Ave.

ARMITAGE 6-7181

Kritika ir skaitytojai gerai įvertina **P. Abelkio** parašytą istorinį romaną

ŽEMAIČIŲ KRIKŠTAS

Jei šio veikalo neskaitei — reikalauk pas knygų platintojus arba su užsakymu kreipkis į leidyklos atstovą

V. MALAKAUSKĄ

10716 Wabash Avenue
Chicago 28, Ill.

Knyga gražiai išleista: drobės viršeliais, 422 p., kaina $3.50.

Perskaitę "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.

NELAUKITE, NES—

Rytoj Jau Gali Būti Pervėlu!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.

GENERALINIAI AGENTAI Šių Kompanijų:

MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
IMPERIAL ASSURANCE COMPANY
PHOENIX INDEMNITY COMPANY
LUMBERMAN'S INSURANCE COMPANY
MICHIGAN FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY
COLUMBIA INSURANCE COMPANY

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St. Room 1043

Telefonas CEntral 6-5208

SUTVARKYKITE LAIKU SAVO AUTOMOBILĮ

Stasys Dapkus

Body Repair

3255 S. Union Ave. Tel. CAlumet 5-1127

Prityręs mechanikas, turįs moderniausius įrankius gerai ir nebrangiai pataiso, karoseriją ir nudažo, taip pat sureguliuoja motorą, kad taupiau naudotų benziną ir alyvą. Dirbtuvė yra 3231 Lowe Ave., įvažiuoti reikia iš ičios. Kas negali atvažiuoti į dirbtuvę, skambinkite telef. susitarimui.

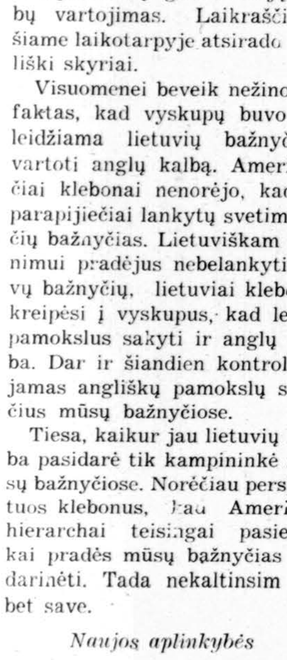

JUDITA

Metrikaitė

SURIŲ KARALAITĖ

Dabar yra pats laikas aplankyti vienintelę lietuvišką maisto gaminių krautuvę Amerikoje: **1804 West 47th St., Chicago 9, Illinois.**

Metrikiai padidino ir išgražino savo krautuvę, kad galėtų geriau aptarnauti skaitlingus pirkėjus. Artėjančioms šventėms prigamino skilandžių, arbatinių, medžioklinių ir kitų rūšių dešrų. Turi dideli pasirinkima įvairių rūšių grybų ir dargi baravykų atgabentų iš Europos, importuotų ir vietos gamybos saldainių, šokolado, prieskonių, keturių rūšių sūrio (lietuviško), gardžiausios kaimiškos grietinės, sviesto ir visko, kas tik yra reikalinga pasiruošti Kūčių stalui ir Kalėdų šventėms. Galite užsakyti reikalingus dalykus ir telefonu

YArds 7-8393

MEDŽIOTOJAI

JUSŲ LAUKINIAMS GYVULIAMS ir PAUKŠČIAMS PILNAI

NULUPAMA ODA, SUTVARKOMA, PADALINAMA, SUPIAUSTOMA

Už žemiausias kainas šiam mieste

Mes supakuojame ir supiaustome

GATAVAI ŠALDYMUI

Pamatykite mus dėl didesnių informacijų

HAMMOND Packing Company

6434 Columbia Ave.

RUSSELL 2624

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

SAVINGS INSURED UP TO $10,000

REKORDAS...

* Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
* Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas, ir krizes, ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutaupytą dolerį.
* Augštus dividendus išmokėjo visada be perstojimo.
* Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nedelskite — pradėkite taupyti šiandien!

ĮSTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. Virginia 7-7747

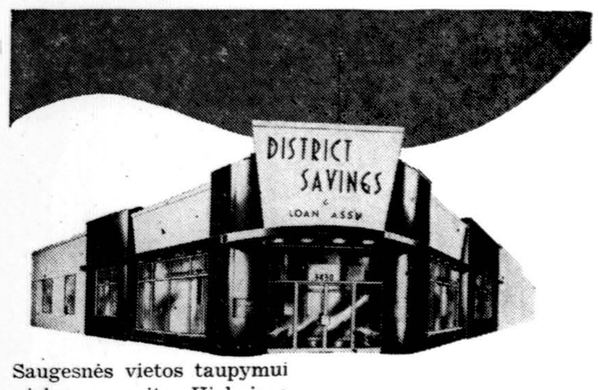

Saugesnės vietos taupymui niekur nerasite. Kiekviena saskaita yra apdrausta iki $10,000.00. Penkiosdešimt penki metai patyrimo ir draugiško patarnavimo.

ŠTABAS KALBA LIETUVIŠKAI

DISTRICT SAVINGS and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

1953 Naujas PLYMOUTH

$1,695.00

Su Visais Taksais

1953 Naujas CHRYSLER

$2,595.00

Su Visais Taksais

Turime daugybę vartotų automobilių, už labai žemas kainas

LENGVOS IŠSIMOKĖJIMO SĄLYGOS

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

4030 S. ARCHER AVE. Chicago 32, Ill. Telephone VIrginia 7-1515

"U WILL LIKE US"

Teisingas nemokamas patarnavimas leidimams ir apdraudai parūpinti.

PUIKIOS REMONTŲ DIRBTUVĖS

Lietuviškos dovanos Kalėdoms

A. TAMOŠAITIENĖ, Kanada

Gražus paprotys duoti ar gauti dovanas. Dovana kiekvienam, mažam ar suaugusiam, teikia džiaugsmo ir dėkingumo. Senovėje lietuviai labai gerbdavo dovanų davėjus ir vertindavo dovaną ne pagal jos kainą, bet kaip brangių ir artimų žmonių atmintį. Dovana būdavo lyg koks šventas daiktas branginama, ilgus metus saugojama. Liaudies pasakose, padavimuose, dainose ar papročių aprašymuose randame labai daug gražių pasakojimų apie dovanas. O patys dovanojamieji dalykai — puošnūs dailės darbai, kaip juostos, staltiesės, rankšluoščiai, drobulės, mezginiai, medžio dirbiniai, ypač kalvaratų verpstės, kultuvės, puikūs moliniai ąsočiai, šiandien jau muzėjinės (vertinybės) retenybės. Visi tie dalykai ilgus metus mūsų sodžiuje užsiliko gal tik todėl, kad buvo branginami, kaip gautos dovanos.

Prieš duodant kam nors dovaną, ilgą laiką buvo širdyje išnešiojama, atseit daug kartų pergalvojama ką duoti. Paskui atsidėjus su dideliu kruopštumu dovana gaminama, o tik vėliau ypatinga proga ir su gražiomis tradicijomis dovana įteikiama.

Dėl nepaprasto dovanų vertinimo, patys dovanojamieji dirbiniai būdavo taip atsidėjus gaminami, kad jie pasiekdavo tobulybę — gražią estetinę formą, puošnių, turtingų raštų ir sultingų darnių spalvų. Žymi dalis mūsų sodžiaus dailės dirbinių yra dovanojamieji dalykai. Juose ne tik įamžinti raštai, bet įdiegta ir tautos siela. Taip būdavo senovės Lietuvoje.

Lietuviai tremtiniai gyvėndami užjūriuose derinasi prie vietinių papročių. Šv. Kalėdose sveikinti artimuosius ir duoti jiems dovanas. Čia mes galime tikrai pasirodyti lietuviais su savo tradicinėmis dovanomis, kurios vertinamos ne pagal kainą, bet — turinį. Rankų dirbiniai ir dailės dalykai turėtų būti mūsų dovanos.

Mes duodame dovanas savieisems ir kitataučiams. Jau iš anksto pasigaminkime ar pasirūpinkime tautinių dovanų. Labai tinkama čia drožinėtos koplytėlės, kryželiai, odos dirbiniai, megstos kumštinės ir pirštinės, raštuotas šalikas, megztinis. Mūsų gražiosios juostos — geriausia dovana, knygoms perskleisti juostelės, kaklaryšiai, juostų takeliai, austos staltiesėlės, servetėlės, pagalvėlės, tautiniai drabužiai.

Puošnios rankų darbo tautinės lėlės, tai gražiausia lietuviška dovana.

O kiek daug visokių, kitų siuvinėjimų ir nėrimų mūsų lietuvaitės sugeba pagaminti.

Dovaną pirkti iš krautuvės, o vėliau ją išmesti, pakeisti, par duoti ar tuč tuojau ją sudėvėti, tai ne mūsų stiliui, ne lietuviškam skoniui ir ne mūsiškiems papročiams.

Parinkime Šv. Kalėdų dovanas pagal gražiuosius mūsų protėvių papročius, tada kiekvienas kas jį gaus žinos, kad yra graži ir brangi lietuviška dovana.

Su savomis ir meniškomis dovanomis priminkime, kad esame lietuviai.

Tegul Šv. Kalėdų dovanų senelis atkeliauja ne iš Šiaurės Poliaus, bet iš mūsų brangios tėvynės, iš tolimos šiaudinės bakužės.

KRONIKA

● **Henriko Lukoševičiaus** romanas "Likimo žaismas" jau išėjo iš spaudos. Papuoštas dailiu Augustinavičiaus fotomontažu. Romanas turi 232 psl. Naujojo romano autorius mokslus ėjo Panevėžio gimn. ir Vyt. Didžiojo universitete Kaune. 1935 m. baigė teisių fakultetą, gaudamas prof. Leono Fondo 500 lt. premiją už konkursinį diplominį darbą. Kurį laiką buvo teisėju Zarasuose, Švenčionėliuose, Vilniuje. Jo literatūros mokytojas kun. Lindė-Dobilas įdiegė jam gilią literatūros meilę; daug skaito. Yra taip gi mėgėjas keliauti. Apkeliavo Lietuvą, Čekoslovakiją, Vengriją, Austriją ir kt. kraštus. 1941 metais pakviestas į Vilniaus universitetą civilinės teisės katedros asistentu. Čia paruošė ir apgynė disertaciją, gaudamas teisių daktaro laipsnį. 1943 metais Vilniaus universiteto išsiųstas į Vieną ruošti habilitacijos darbą. Tuo metu užgriuvo bolševikų okupacija ir dr. Lukoševičius pasuko į Prancūziją. Iš čia nuvyko į Argentiną, kur dirbo kurį laiką prie lietuvių pasiuntinybės. Pažino P. Amerikos lietuvių vargus ir rūpesčius ir savo patyrimus plačiai panaudojo naujame romane. Atvykęs į JAV kurį laiką redagavo "Ameriką". Iki šiol mūsų skaitytojams buvo daugiau pažįstamas iš gabiai paruoštų straipsnių, dabar jį galės arčiau pažinti iš jo naujojo romano.

● **Juozas Palubinskas,** dramos aktorius, gruodžio 13 d. tyliai atšventė savo 20 metų sceninio darbo jubilėjų. Savo teatrinę karjerą pradėjo A. Olekos Žilinsko studijoj. Jo debiutas, kaip ir kitų tos studijos absolventų, įvyko H. Beecher-Stove "Dėdės Tomo lūšnelė" spektaklyje, kuris buvo suvaidintas 1933 m. gruodžio 13 d. Liaudies Namuose, Kaune. Vėliau matėme Juozą Palubinską Kauno, Klaipėdos, po to vėl Kauno ir pagaliau Vilniaus valstybiniuose teatruose. Per tą laiką Juozas Palubinskas sukūrė visą eilę nepamirštamų vaidmenų: H. Heijermanso "Viltis" — Bared, K. Inčiūros "V. Kudirka" — Bevardis, P. Vaičiūno "Tėviškės Pastogėje" — Jonas, H. Ibseno "Nora" — dr. Rank ir daugelį kitų.

Tremtyje vietoj aktoriškos scenos iš pradžių rado sunkų prievartos darbą — kasti apkasus. Prieš karo pabaigą atsidūrė su kitais aktoriais Augsburge. Pasibaigus karui tuoj organizavo Augsburgo dramos teatrą ir visą laiką išbuvo jo "spiritus movens", centrinė ašis. Čia vėl virtinė vaidmenų ir pastatymų džiugino visus sunkiose tremties stovyklose.

1949 m. atvyko į Ameriką ir įsikūrė Baltimorėje, kur karts nuo karto pasirodo scenoje ar išvyksta į artimesnes kolonijas dalyvauti koncertuose.

Linkėtina Juozui Palubinskui savo 25 metų jubiliejų atšvęsti laisvos Lietuvos scenoje, lietuviškam Vilniaus teatre ir savųjų aktorių tarpe.

Širdis turi motyvus, kurių protas nepažįsta. —**Pascal**

NUO UŽSISENĖJUSIŲ SKAUDANČIŲ ŽAIZDŲ IR ATVIRŲ ODOS LIGŲ

Tie, kurie kenčia nuo SENŲ, ATVIRŲ ir SKAUDŽIŲ ŽAIZDŲ, jie negali ramiai sėdėti ir naktimis miegoti, nes jų užsisenėjusios žaizdos niežti ir skauda. Kad pašalinti tą niežėjimą ir skaudėjimą senų atvirų ir skaudžių žaizdų, uždėkite LEGULO Ointment. Jų gydomos ypatybės palengvins jūsų skaudėjimą ir galėsite ramiai miegoti naktį. Vartokite jas taipgi nuo skaudžių nudegimų. Jos taipgi pašalina niežėjimą ligos vadinamos PSORIASIS. Taipgi pašalina peršėjimą ligos vadinamos ATHLETE'S FOOT, sustabdo džiovinimą odos ir perplyšimą tarpiršČių. Yra tinkamas vartoti nuo džiūstančios, suskilusios odos dedirvinių, odos išbėrimų ir t.t., taipgi tinkamas vartoti vaikučiam kada pasirodo skaudus išbėrimas nuo vystyklų. Jis yra gera gyduolė visų išviršinių odos ligų. Legulo Ointment yra parduodamas po 75 ct., $1.25 ir $3.50. Pirkit vaistinėse Chicagoje ir apylinėse — Milwaukee, Wisc., Gary, Ind. ir Detroit, Michigan arba rašykite ir atsiųskite Money order į:

LEGULO, Department D.
5618 W. Eddy St., Chicago 34, Ill.
MUlberry 5-3694

Vestuvinės nuotraukos
Augštos rūšies fotografijos
Mūsų specialybė
Precin Photo Studio, Inc.
EDVARDAS J. ULIS, SAV.
4068 Archer Avenue
Telefonas VIrginia 7-2481

TELEVIZIJOS IR RADIJO APARATŲ TAISYMAS
Sąžiningas ir Garantuotas Darbas
DARBO VALANDOS: 6 v.v.—10 v.v.
Šeštadieniais: 8 v. ryto — 10 v. vak.
M. RIMKUS, 4119 So. Francisco
Telef. YArds 7-1099

PIRKITE APSAUGOS BONUS!

PEGGY'S Pet Shop — papūgėliai $4.95 ir augščiau; čiulbančios kanarėlės $5.98 ir augščiau, taip pat gražios papūgos, narveliai — $4.50 ir augščiau; didelis pasirinkimas šunų ir naminių gyvulių reikmenų. Prieš Kalėdas duosime 10% nuolaidą už narvelius ir reikmenis. Peggy Peldzus savininkė, 6752 South Halsted Street. WEntworth 6-1677.

GĖLIŲ KRAUTUVĖ
THE PEOPLES FLORISTS
★
SKINTOS GĖLĖS • VESTUVINIAI BUKIETAI • LAIDOTUVIŲ VAINIKAI. MENIŠKAI ATLIEKAME UŽSAKYMUS.
1850 W. 47th Str.
R. & O. HOMKO, savininkai
Telef. LAfayette 3-1786
Čia galite susikalbėti lietuviškai

★ ★
Lietuviškos Kalėdinės atvirutės su Kalėdų pasveikinimais. Gražiomis spalvomis, po 10 ir po 5 centus už kiekvieną; $1.00 už 12 atviručių ir $1.00 už 24 atvirutes. Galite prisiųsti $1.00, o tai bus jums pasiųsta per paštą.
Brangakmenys (Jewelry), auksiniai ir sidabriniai daiktai, televizijos, rakandai, lietuviškos plokštelės ir gaidos.
JOS. F. BUDRIK, Inc.
3241 South Halsted Street
CHICAGO 8, ILLINOIS
Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9:30 P. M.
Sekmadieniais nuo 12 iki 5 val. vakare
Budriko radio valanda leidžiama ketvirtadieniais iš WHFC 1450 kil. radio stoties nuo 6 val. iki 7 v. vak. su dainomis ir orkestru

SOPHIE BARCUS RADIO PROGRAMA
Iš WGES stoties — Banga 1390
PIRMAD. IKI PENKTAD.
8:45 iki 9:30 val. ryte
7121 SO. ROCKWELL ST.
Chicago 29, Ill. HEmlock 4-2413
ŠEŠTAD. 8:30 iki 9:30 ryte
PIRMADIENIO vak. nuo 7—8 v.
Sekmad. 8:30—9:30 v. r. iš stoties WOPA — 1490 kil.

PERKRAUSTAU BALDUS VIETOJE IR IŠ TOLIMESNIŲ DISTANCIJŲ
TURIS ILGĄ PATYRIMĄ
JUOZAS NAUJOKAITIS
6819 So. Rockwell Street
CHICAGO 29, ILL.
Tel. WAlbrook 5-9209

A. BENIULIS ir A. STANEVIČIUS
Atlieka perkraustymus, pervežimus ir automobilių lyginimų, dažymų ir taisymo darbus.
Kreiptis perkraustymais telefonu
SE 3-2146 arba BI 7-7075
Taisymais telefonu SE 3-2146 arba
KE 8-3092
1835 Canalport

LIETUVIŠKA GAZOLINO STOTIS IR AUTOBOBILIŲ TAISYMO DIRBTUVĖ
Shell benzinas. Atlieka visus motorų ir karoserijų darbus. Darbai atliekami kruopščiai ir sąžiningai. Darbo val.: garažas 7—6; benzino 7—9 ir sekmad. 9—8.
Vadovauja: A. ADOMĖNAS ir V. KOŽICA
Kampas 58th St. ir So. Western Ave. Tel. REpublic 7-9533

Lietuvių Enciklopedija - Geriausia
KALĖDŲ DOVANA!
Kiekvienam lietuviui, kuris supranta tautinės kultūros reikšmę, dar nevėlu Lietuvių Enciklopedijų prenumeruoti. Nei viena svetima enciklopedija neduoda tiek lituanistinių žinių, kiek jų duoda savoji.
LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJĄ galima užsisakyti šiuo adresu: L. E. Leidykla 366 W. BROADWAY, SO. BOSTON 27, MASS.
Kiekvienoj didesnėj lietuvių kolonijoj Lietuvių Enciklopediją platina leidyklos įgalioti atstovai, tad galima ir per juos L. E. prenumeruoti.
Lietuvių Enciklopedijos I-jo tomo nedidelį likutį leidykla dar turi. Kas norėtų tą tomą gauti — prašomas leidyklos adresu iš JAV siųsti $7.75, iš užsienio $7.98. Į tas sumas įeina ir paprastosios pašto išlaidos.
LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA — GERIAUSIA DOVANA KIEKVIENA PROGA!

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA
SAFETY OF YOUR SAVINGS
CRANE Savings & LOAN ASS'N
INSURED UP TO $10,000
3% on SAVINGS
2555 West 47th Str. CHICAGO 32, ILL. LAF. 5-1083
B.R.PIETKIEWICZ PRES.

PIRKITE TIESIOG NUO MR. NELSON
— savininko —
St. Casimir Monument Company
3914 West 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių.
Didžiausias paminklams planų pasirinkimas mieste
Telef. CEdarcrest 3-6335

TROOST - PACHANKIS MONUMENTS
CHICAGO'S MOST BEAUTIFUL SHOWROOM
6819-21 South Western Ave, GRovehill 6-3745
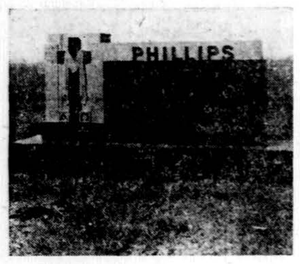

Žmonės su geru skoniu užsisako paminklus pas Chicagos vienintėlį lietuvį savininką —
JOHN W. PACHANKIS
(Patch)
Open every day, including Sundays — 9 a. m. to 6 p. m., and evenings by appointment.
BUY DIRECT FROM MANUFACTURER & SAVE!
Automobile transportation to and from our show room is always available — just give us a ring.

ANTHONY B. PETKUS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
6812 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL.
1410 SO. 50th AVE. CICERO, ILL.
GRovehill 6-0142
HEmlock 4-2644
TOwnhall 3-2109

John F. Eudeikis
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741-2 ir BIshop 7-9481
4330-34 South California Avenue
Telefonas LAfayette 3-0440
AMBULANCE DIENĄ IR NAKTĮ

LIŪDĖSIO VALANDOJ Šaukite
MAŽEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. Western Ave. Air Conditioned koplyčia
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS

Ambulansų patarnavimas yra teikiamas dieną ir naktį. Reikale šaukite mus.

Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dalyse ir tuojaus patarnaujam.

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACHAWICZ
2314 West 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
10756 S. MICHIGAN AVE. PUllman 5-1270

PETRAS P. GURSKIS
659 West 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

ALFREDAS VASAITIS-VANCE
1446 South 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Telephone YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139

JULIUS LIULEVIČIUS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

LEONARDAS A. EŽERSKIS
1646 WEST 46th STREET Tel. YArds 7-0781

TAUPYKITE
KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas.
KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal reikalavimą.
ATEIČIAI. PASIDĖKITE TAUPOMUS PINIGUS į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, KUR KIEKVIENA SANTAUPA PILNAI APDRAUSTA IKI $10,000 BY AN AGENCY OF THE U. S. GOVERNMENT
KUR tamsta pats gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.
KUR 30 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.
Taupykite šioj tvirtoj, turtingoj, lietuviškoj finansinėj įstaigoj. MŪSŲ TURTAS YRA 12,000,000.00 DOLERIŲ. Dėl paskolų geresnėm sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis.
CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION • JOHN PAKEL, Prezidentas • 6234 So. Western Ave. • Tel.: GRovehill 6-7575
VALANDOS: Pirmadieniais nuo 12 iki 8 val. vakaro. Antradieniais ir Penktadieniais nuo 9 iki 4 po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8. Trečiadieniais uždaryta visą dieną. Šeštad. nuo 9 ryto iki 2 po pietų.

Akademinės Prošvaistės

Redaguoja Redakcinis Kolektyvas. Redakcijos adresas:
V. Kleiza, 7248 So. Fairfield Ave., Chicago 29, Ill.

Ties studijų dienomis Clevelande

ARVYDAS BARZDUKAS, Cleveland, Ohio

Kad lietuviškasis studentiškasis jaunimas nėra paskendęs vien tik amerikietiškojo universiteto gyvenime, kad iš jo galima tikėtis ne vien tik siaurų savo specialybės žinovų, bet ir lietuviškuoju pasauliu besidominčių intelektualų, kad tebemokama akademiškoje plotmėje padiskutuoti rūpimieji klausimai, — visa tai išryškėjo per lapkričio 26—29 d. Clevelande įvykusias LSS studijų dienas.

Studijų dienų tema — lietuvis studentas tremties kryžkelėse, kaip jas atidarydamas sąjungos pirmininkas V. Kavolis, pastebėjo apžvelgta iš keturių taškų: psichologinio, socialinio, politinio ir tautinio — kultūrinio. Į klausimą žvelgiant, tautinis elementas tačiau neišjungtas nei iš vieno aspekto. Tai rodo studentijos tvirtą tautinį pasisakymą.

Studento pilnutinis tautinis susipratimas

Darbo programoje pirmoji kalbėjo **A. Augustinavičienė,** savo paskaitoje pabrėždama lietuvio studento pilnutinio tautinio susipratimo išugdymo reikalą. Realios Lietuvos nejautimas sunkina dvilypumo problemos sprendimą. Čia pagalbon ateina dalyvavimas lietuviškosios bendruomenės gyvenime. Prelegentė užakcentavo, jog iš šių dienų studentijos **turi** kilti jaunimo vadai. Dar daugiau — jaunimas turi visan lietuviškan gyveniman įnešti naujos minties ir naujo vėjo. Nepamirštinas Lietuvos ambasadoriais buvimo reikalas. **Idealistinis, gi, polėkis turi iškilti kartu su lietuviškuoju nusiteikimu:** herojai, ne prie sąlygų prisitaikiusieji prikels Lietuvą.

Diskusijose iškelta pareiga susipažinti su mūsąja praeitimi. Keistas kaikurių kolegų pasisakymas, ar iš viso bereikia diskutuoti "savaime aiškų" lietuvybės klausimą, atsimušė į sieną, kai viena jaunesniųjų kolegių tiesiog panorėjo sužinoti, kodėl jinai turi būti lietuvė. Ne kiekvienam iš mūsų pasirodo "viskas aišku". Tautinio išlikimo problemos nagrinėjimo imperatyvą ir įrodo neatsakytu likęs anos kolegės paklausimas. Pastebėta taip pat dabartinės studentijos dalies tendencija ať kakliai ir dažnai be tikslo spirtis prieš "senąją kartą", kvestijonuotas galėjimas jaunimui vadovauti. Visa tai rodo, jog sveikintinas kiekvienas pasireiškimas, jieškas kelio į tautinį auklėjimą ir priemonių savo asmenybei ugdyti, bei lietuvybei išlaikyti.

Lietuvis studentas kryžkelėje

Būdingą lietuvį studentą kryžkelėje **Antanas Sužiedėlis** pastatė grynai psichologinėn šviesom. Tiksliai ir tvarkingai parengtoje paskaitoje prelegentas studentą apibrėžė stovintį prieš du kelius: amerikietiškąjį ir lietuviškąjį. Atmetęs psichologiškai neįmanomą vidurio kelią, jis bandė nurodyti veiksnius, verčiančius pasukti vienon ar kiton pusėn. Praeities palikta Lietuvos žymė mumyse tebėra tik vaikystės prisiminimai. Tad mūsų lietuviškoji stiprybė grindžiama tik mūsų likimo identifikacija su bendru Lietuvos ir lietuvių likimu. Dabartinius studentijos santykius su lietuviškąja tremtimi, ilgiau amerikietiškoje srovėje pabuvus, ima apspręsti tą identifikaciją pagilinti. Iš čia ir kyla noras pabėgti nuo senosios kartos. Nebandydamas siūlyti sprendimo — tai kiekvieno asmeninis dalykas — prelegentas nurodė pasekmes vienu ir kitu keliu nuėjus: amerikietiškasis kelias — galbūt geresnė ekonominė, socialinė padėtis, platesnis specialybės potencijų išvystymas, tačiau vargu ar įmanomas dėl to, jog nepasiseks praeities išgyvenimų užtušuoti. Lietuviškasis kelias gristas vidiniu balansu ir saugus nuo emocinių eventualybių, tačiau jame mažesnės galimybės ekonomiškai ir profesiškai iškilti, "mažiau šansų pasireikšti".

Keista, jog paskaita nesukėlė platesnių diskusijų. Iškelti tik keli temai tolimesni klausimai, suabejota teigimu, ar tikrai už lietuvišką kelią pasisakymas atriboja nuo ekonominės bei socialinės gerovės, primintas pareigos lietuviškiems reikalams jausmas. Prelegentas iš paskaitos išjungė patriotinį momentą, tačiau, nors ir psichologinėj plotmėj klausimą nagrinėjant, jis galėjo būti įtrauktas, kaip svarbus faktorius apsisprendime.

Socialinė studento problema

Vyt. Kavolis savo paskaitoje sprendė socialinę liet. studento problemą. Dėl paskaitos padrikumo ir beschematiškumo — tuo ne vienas ir diskusijose nusiskundė — klausytojams buvo sunku ją sekti. Jis konstatavo dvilypumo problemą mūsų asmenybėse, tačiau pasisakė prieš poliarinį jos sprendimą. Tarp begalybės sau prieštaravimų ir nereikalingų padailinimų, jis pabrėžė šeimos — lietuvybės tvirtovės svarbų vaidmenį, lietuviškųjų tradicijų reikšmę. Tremtyje išeivių prisitaikymas tegali būti tik bendruomeninis, ne individualus. Tad ir išvadoje — **gilios šaknys savo tautoje, ja pasitikėjimas, tarpusavio vienybė.** Ypačiai pabrėžtas reikalas susirūpinti jaunimu. Lietuviškosios visuomenės gyvenime dalyvauti ten, kur ji gali mus atbaigti.

Debatai, "Ar stud. tremtyje rodo politinio susipratimo" išvirto į juoką, kada trys debatininkai (du iš jų neseniai tesugauti) pradėjo ginti vieną pusę, o ketvirtasis kitą, pats savimi netikėdamas. Tai įvyko iš dalies dėl patyrimo ir organizuotumo stokos. Konstatuota, jog studentas toli gražu nerodo lauktino politinio susipratimo, neskaitant mažų išimčių, ir tai daugiau tik Lietuvos propagavimo darbe. (SAS užsienių skyriaus veikla, atskirų studentų reiškimasis amerikiečių tarpe, etc.). Teisintasi, sąlygu politiniam samoningumui išauginti neturėjimu. Didesnė kontraversija iškilo, svarstant politikoje dalyvavimo klausimą. Čia kol. Mieželis ir Rekašius pasisakė už ėjimą į politines partijas, o kol. Keblinskas ir Barzdukas siūlė politinių klausimų studijas, be vienai ar kitai krypčiai simpatijų rodymo. Prieita išvada, **jog naudingesnis ir svarbesnis yra studijinis politika domėjimosi būdas.** Be reikalo į diskusijas pradėta velti "telegramos", "prie šefo neprileidimai", "stravinskizmai". Visos šios kai kurių studentų "politinio pribrendimo" apraiškos auditorijoj pritarimo nerado. Pasisakyta už politinių klausimų studijavimą, rengimosi politiniam darbui reikalingumą, patį politikoje, kaipo tokioje, dalyvavimą paliekant kiekvieno asmeniniam apsisprendimui. (Džiugu, kad politinis elementas per se išjungiamas iš LSSąjungos rėmų. —Red).

Kultūriniais klausimais

Diskusijos kultūriniais klausimais, kurias pravedė kol. **Ostrauskas** ir **Mačiuika**, prieita išvada, jog išeivijoje privalome semtis kiek galima daugiau čia sutinkamų kultūrinių vertybių, jas pro savo koštuvą prakošiant. Gaila, straipsnio rėmai neleidžia į įdomias mintis plačiau pažvelgti. Tenka tik pripažinti, jog abu kalbėjusieji, o ypač kol. Ostrauskas, davė vertingų sugestijų mūsų kultūriniam lobynui tremties metu turtinti.

Studijų dienų apžvalgą ir savo pastabas padarė **J. Smetona.** Pasidžiaugęs matydamas tiek talentų studentijos tarpe, priminė, jog talentas augščiausius rezultatus duoda tik sunkiu ir kruopščiu darbu atmieštas. Pasidžiaugė studentijos pastangomis suformuoti gerą ir kilnių siekimų žmogų. Ypačiai pabrėžė, jog krikščioniškosios moralės principas negali būti išjungtas bet kokį, o ypač politinį klausimą svarstant. Pritarė studijiniam — moksliniam politikoje reiškimuisi.

Organizacijų vaidmuo

Kokie gi stebėtojo — dalyvio įspūdžiai? Apskritai paėmus — geri. Pastebima studentijos tarpe galvojančių, naują mintį reikšti pajėgiančių žmonių. Tenka pastebėti, jog tie, kurie turi progos reikštis vienoj ar kitoj jaunimo organizacijoje, geba geriau rodytis. Tai rodo visuomeninio darbo praktikos reikalingumą. Tiesa, stud. dienų dalyvių tarpe pastebėta ir bereikalingų išsišokimų bei nevykusio noro "pasireikšti". Tokie išsireiškimai, kaip "kas kas, bet jau jėzuitai — patys nuo šeimos toliausia stovėdami — negali nieko šeimos klausimais kalbėti", tik rodo, jog vis dar dažnai pasakoma ir nepagalvojus. Be reikalo gal vienu tarpu prisiminti ir kaikurie dėmėti labai netolimos sąjungos istorijos įvykiai. Studijų dienos, tačiau, savo tikslą pasiekė likdamos pamoka ateičiai.

V. K. Jonyna: Raudonieji budeliai Rainių miške
Iliustracija premijuoto romano "Ora pro nobis"

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ
IR
LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ
"AK. PROŠV." RED. KOLEKTYVAS

Suvažiavimui artėjant

V. VYGANTAS, Urbana, Ill.

Sekančių metų patį pirmąjį savaitgalį lietuviai studentai renkasi į visuotiną LSS suvažiavimą. Nėra abejonės, kad suvažiavimas yra vienas iš reikšmingiausių faktorių studentijos gyvenime. Kaip vyriausias sprendėjas sąjungos rėmuose suvažiavimas turės atlikti daug darbų. Tikėkimės, kad New Yorke vyraus darbingumo ir susiklausimo nuotaika; to visi studentai pageidauja. Suvažiavimui linkėtina nuveikti visus užsibrėžtus darbus, idant į universitetus po atostogų sugrįžę studentai sėkmingai įvykdytų nutarimus. Ne visi tačiau galėsime dalyvauti suvažiavime, todėl bent trumpai čia norime iškelti vieną kitą pageidavimą su važiavimui.

Ar nevertėtų Lietuvių Studentų Sąjungai pradėti leisti reguliarų biuletenį anglų kalba informacijos tikslu. Jis pasiektų daug universitetų, gal sudomintų ne vieną čia gimusį lietuvį ir būtų puiki pasireiškimo dirva tiems studentams, kurie dabar labai intensyviai jieško politinio pobūdžio veiklos galimybių ir teigiamų formų nerasdami neriasi į liūdnus pasigailėjimo vertus mūsų bendruomenės politinio pobūdžio ginčus. Tokį pasiūlymą įgyvendinti ypatingų sunkumų nebūtų, tereikia pasiryžimo ir noro.

Suvažiavimas turėtų pasvarstyti LSS centrinių organų rinkiminės procedūros suprastinimą. Dabartinės taisyklės šaukte iššaukia sąrašinio pobūdžio pasireiškimą per rinkimus ir tuo būdu bereikalingai įvelia skaldomąjį momentą mūsų studentijoje. Dabar galiojąs įstatai kartu ir varžo efektingą centro veiklą, nes susidėjus sąlygoms centro valdybos narys savo vieton negali įgalioti kito asmens, nebent šis būtų jo sąrašo dalyvis, kas geografiškai nevisuomet įmanoma. O rinkiminę procedūrą suprastinus, pravedant ją paprastu tiesioginiu balsavimu, visų šių sunkumų išvengtume ir turėtume progą išvystyti geresnę veiklą.

Būtų gera, kad suvažiavę studentai rimtą dėmesį atkreiptų ir į metraščio išleidimo klausimą, nes gražiai pradėtas darbas gali likti bevaisis, jei pats suvažiavimas nesusirūpins šiuo reikalu.

Tai tik keli menki pageidavimai, bet būtų džiugu, kad suvažiavimas rastų progos juos apsvarstyti. Gi suvažiavusiems studentams linkima darbingos, studentiškos nuotaikos.

Po studentų spaudą pasižvalgius

R. MANTAUTAITĖ, Brockton, Mass.

Kai prieš keletą metų mes ar tai pavieniai, ar su savo šeimomis pradėjome keltis į Jungtines Amerikos Valstybes ir čia kurtis, niekas tikrai nežinojo koks bus mūsų naujasis gyvenimas ir kaip mes pasireikšime Amerikos lietuvių visuomenėje. Lygiai neaiškus buvo ir lietuviškos spaudos klausimas. Mums apleidžiant Vokietijos stovyklas, tremties laikraščiai vienas po kito pradėjo likviduotis. Tuo tarpu Amerikos lietuvių spaudoje pradėjome jausti naujųjų ateivių įtaką. Toji įtaka tiek pakeitė Amerikos lietuvių spaudą, kad pamažėle ji pradėjo apimti visas mūsų visuomeninio gyvenimo sritis.

Žymią vietą visoje Amerikos lietuvių spaudoje užima studentų spauda. Studentų gyvenimas, jų reikalai ir visuomeninė veikla yra tiek skirtingi, kad speciali spauda, skirta vien tik studentams yra būtina. Taip mes turime "Studentų Gaires", "Mūsų Vytį", "Ateitį", Dirvoje mėnesinį "Studentų Žodį" ir Drauge ką tik pasirodžiusias "Akademines Prošvaistes". Pavartę tuos leidinius mes tuoj pastebime, kad dalis jų atstovauja ar tai vienos, ar kitos pakraipos studentus. Tiesa, turime vieną kitą bendro pobūdžio, apjungiantį visas pakraipas leidinį. Seniausias iš jų yra "Studentų Gairės" — tai Lietuvių Studentų sąjungos organas. "Studentų Gairės" yra mėnesinis leidinys, kuris pasitenkina visus studentus liečiančia medžiaga. Prie bendro pobūdžio studentų leidinių reikia skirti ir neseniai pasirodžiusias "Akademines Prošvaistes", kurios stengiasi kelti problemas, bendras visiems studentams ir jungti studentiją su visuomene. Dirva talpina "Studentų Žodį" informacinio ir problematinio pobūdžio studentų skyrių, kuris talpina visų pakraipų studentų straipsnius.

Mūsų gausingiausios idėjinės organizacijos, ateitininkai ir skautai, leidžia "Ateitį" ir "Mūsų Vytį". Tai iliustruoti žurnalai, talpiną medžiagą, dominančią tų organizacijų narius. Tiek "Ateities", tiek "Mūsų Vytis" nepasitenkina vien informacija. Ten galime rasti įvairių idėjinių straipsnių, savos ir nesavos kūrybos eilėraščių ir prozinių dalykėlių, ilgų reportažų apie įvykusias stovyklas ir suvažiavimus. "Ateitis" deda daugiau literatūrinių dalykėlių. "Mūsų Vytis" gi yra linkęs spausdinti publicistinius straipsnius. Abi organizacijos taip pat leidžia grynai informacinius biuletenius, skirtus vien tik nariams, ASS — Ad Meliorem, SAS — Gaudeamus.

Tenka pasidžiaugti, kad mūsų studentiškoji spauda plečiasi ir tobulėja. Netik gausėja skaitytojų skaičius, bet ir turinio bei išvaizdos atžvilgiu yra daroma pažanga. Prieš metus "Mūsų Vytis" rotatorinį spaudos būdą pakeitė spaustuvė. Tik ką gavome naują "Studentų Gairių" numerį, taip pat spausdintą spaustuvėje. Mūsų studentiškoje spaudoje vis labiau ir labiau atsispindi lietuviškos studentijos veidas ir tenka linkėti sekmės bei tolesnės pažangos ateičiai.

Tėra vienas meilės įrodymas — kančia —**Leonas Bloy**

Mankštos vertė

Harvardo universiteto viešosios sveikatos profesoriai dr. J. Mayer ir dr. F. J. Stare skelbia, kad pusės valandos pasivaikščiojimas, gana greitai žygiuojant, gali pareikalauti iki 550 kalorijų, taigi prisideda prie žmogaus suliesėjimo. Jie primena, kad darbymečių laiku ūkininkai nors ir sočiau pavalgo, bet svorio netenka, kas rodo, kad judėjimas, mankšta padeda svorį sumažinti.

Religija mokykloje

James Keller, Christoferių sąjūdžio kūrėjas ir vadovas, parašė naują veikalą "All God's Children", kuriame kelia reikalą įvesti religinį ugdymą JAV mokyklose. Christoferiai neturi nei savo susirinkimų, nemoka jokių nario mokesčių, tik kiekvienas sau prieinamoj aplinkoj stengiasi skiepyti krikščionybės principus. Jų patiekiamas programas perduoda daugiau kaip 100 televizijos stočių ir apie 450 radijo siūstuvų.

Trumpai iš visur

Lietuvių Studentų sąjungos JAV-se visuotinas narių suvažiavimas įvyksta 1954 m. sausio mėn. 2—3 d.d. New Yorke. Tai vienas iš svarbiausių įvykių bendrosios studentų organizacijos veiklos rėmuose... **LSS centro valdyba** pradėjo spausdinti savo biuletenį **"Studentų Gairės"** spaustuvėje. Pirmas numeris sudaro malonų įspūdį... Sambūrio **"Šviesa"** New Yorko skyrius paskyrė 100 dol. auką Lietuvių Studentų Šalpos fondui. Tai sveikintinas reiškinys... Urbanos akademinio jaunimo sporto klubo **Lituanica** krepšinio ir tinklinio komandos sėkmingai rungiasi tarpkomandinėse universiteto pirmenybėse... **Amerikos lietuvių kongrese Chicagoje** matėsi keliolika studentų. Kongreso prezidiume buvo Chicagos studentų draugijos pirmininkas **A. Kėželis.** Be to kongrese dalyvavo **E. Zobarskas, E. Vitkus, V. Žvirzdys, V. Gylys, K. Kudžma, A. Sabaliauskas, J. Šoliūnas** ir kiti studentai ateitininkai sudarė dalyvaujančių studentų daugumą; pageidautina, kad ir kitų studentiškų sąjūdžių atstovai gausiau dalyvautų tokio svarbaus ir plataus masto kongrese... **Hartfordo studentai** lapkričio mėn. pabaigoje buvo surengę jaukų vakarą... **Chicagoje** buvo iškilmingai paminėtas 29-osios metinės nuo pirmosios **Lietuvių skaučių-tų draugovės** įkūrimo. Ta proga kolegės **B. Micutaitė,** kuri šiuo metu tęsia savo pokolegines studijas Loyolos universitete, ir **D. Variakojytė** buvo pakeltos į filisteres...

St. Louis mieste ir apylinkėse šiais metais studijuoja 5 lietuviai studentai. Be jau minėto **A. Sabaliausko,** St. Louis universitetą lanko mediciną studijuojąs **J. Kučiauskas.** Maryville kolegijoje matematiką studijuoja **E. Savickaitė** ir **L. Abramikaitė.** Chemijos studentė **Birutė Minaitaitė** lanko Webster kolegiją ir pasižymi ypatingu pažangumu moksle... Bostono studentai išsirinko naują skyriaus valdybą; ją sudaro **T. Naginionis, A. Banevičius** ir **I. Jurgelevičiūtė...** Bostono studentės skautės, padedamos V. Barmienės, organizuoja trijų dienų žiemos stovyklą tikslu supažindinti jaunesnes nares su Nepriklausomos Lietuvos gyvenimu... **Detroite,** Grušo "Tėvas" pastatyme, savo roles ypatingai gerai atliko studentai **Danutė Racevičiūtė** ir **A. Iljasevičius.** Tos pačios vietovės persiorganizavusios sporto klubo valdybai priklauso studentas **A. Račka...** Savo laiku į Vokietiją medicinos studijų tęsti išvykęs **P. Žemaitis (Chicago)** jau baigia savo studijas Frankfurt/Main universitete. Ten pat studijas baigia ir antras lietuvis — **Otonas Vaitkevičius** iš Bostono... **A. Šalkauskis** ir **K. Ašoklis,** abu iš Toronto, dabar išvykę į Vokietiją užbaigti medicinos studijas. Pirmasis studijuos Muenchene, antrasis Bonnoje... Savo laiku Korėjoje sužeistas **B. Liolys** šiuo metu lanko New York City College...

Illinois universiteto studentai Urbanoje gruodžio mėn. pirmą savaitgalį vykusiai pasireiškė Lietuvos vardo populiarinimo akcijoje svetimtaučių tarpe. Buvo surengta parodėlė ir sušokti tautiniai šokiai (juos atliko Dainavos ansamblio šokėjai) per tarptautinį vakarą, gi sekančią dieną lietuviai surengė savo vakarą YMCAos globoje, kuris buvo tikrai pasisekęs. Iš daugiau pasidarbavusių pažymėtini **R. Babickas, V. Germanas, A. Dundzila...** Tame pačiame universitete politinių mokslų departamente savo studijas tęsia **Julius Šmulkštys,** kuris savo diplominį darbą (magistro laipsniui įgyti) ruošia nagrinėdamas Lietuvos aneksiją 1940 m. **Tai sektinas pavyzdys;** būtų gera, kad mūsų pažengę studentai rengdami diplominius darbus pagal galimybes rinktųsi tokias temas, kurios kokiu nors būdu yra surištos su lietuviško aspekto iškėlimu... **Skautas senj. K. Bekšta,** 2 metus dirbęs saleziečių misijose Brazilijos džiunglėse su indėnais, dabar tęsia teologijos studijas Sao Paulo mieste...

Laisvosios Europos kolegiją Strasburge šiais metais lanko **Brinkis, Jasutytė, Macevičiūtė, Garbačiauskaitė, Čiginskas** ir **Norkaitis,** kuris pasižymėjo ypatingumu moksle ir už tai buvo apdovanotas kolegijos skiriama premija... Be jų Prancūzijoje studijuoja dar 12 lietuvių, iš kurių 10 gyvena Paryžiuje... **Povilauskas** lanko New Yorko State Maritime kolegiją. Į Romoje esančią **šv. Kazimiero akademiją** šiais metais įstojo ir teologiją studijuoti pradėjo iš Amerikos nuvykę **S. Lukoševičius** ir **K. Žemaitis...** Tarptautiniame V-tame skautų vyčių sąskrydyje Šveicarijoje dalyvavęs stud. senj. s. k. **Ged. Vildžius,** kuris šiuo metu tarnauja kariuomenėje, diskusijų metu iškėlė problemas, kurios aktualios ryšium su skautų gyvenimu už geležinės uždangos. Iškelti klausimai rado gyvą atgarsį diskusijų metu...